

AVENTURA
ROMANE DE ACȚIUNE ȘI PASIUNI

CONAN DOYLE

AVENTURILE
COLONELULUI
GÉRARD

„AVENTURA”
Romane de acțiune și pasiune

CONAN DOYLE

■ ■ ■

AVENTURILE COLONELULUI GERARD

— ROMAN DE AVENTURI —

**Traducere de
C. BRANTEȘ**

Editura „Ziarul” S. A. R., București
Imprimeriile „Adevărul” S. A.

LA 15 ALE FIECĂREI LUNI
citim colecția de 8 LEI

AVENTURA

LA 1 ALE FIECĂREI LUNI
citim colecția de 15 LEI

„ROMANELE CAPTIVANTE“

In vânzare

JURNALUL UNEI MOARTE

de W. Collison

**Catalogul tuturor volumelor apărute se
află la sfârșitul oricărui vol. în vânzare.**

CONAN DOYLE

AVENTURILE COLONELULUI GERARD

Traducere de C. BRANTEȘ

IMPĂRATUL NAPOLEON ȘI „FRAȚII
DIN AJACCIO“

Am să vă povestesc astăseară o afacere ciudată care a fost punctul de plecare a carierei mele, rezezi și care a avut ca urmare să statornicească o legătură secretă între Împărat și mine.

Cată să știți că la epoca tratatului de la Tilsit nu eram decât simplu locotenent în al 10-lea huzari; în privința banilor trăgeam pe dracul de coadă, iar șanse de avansare aveau prea puține.

Regimentul meu de huzari ținea garnizoana la Fontainebleau împreună cu vânătorii gărzii. Fontainebleau este precum știți, un orașel în inima pădurii cu acelaș nume.

Era o priveliște unică, la epoca aceea. gloata aceea de Mari-Duci, de Electori, de Principi ce se îmbulzeau împrejurul lui Napoleon, ca niște câini în jurul stăpânului lor așteptând să le arunce vreun os. Pe străzi auzai vorbind mai mult nemțește decât franțuzește; cei cari ținuseră cu noi în ult mul război veneau să cerșească vreo răsplată, iar cei cari ne combătuseră veniseră să abată pedeapsa de pe capul lor. În vremea asta, omul scund vâna în fiecare dimineață, tăcut și gânditor, cu fața palidă, cu ochii suri și reci, și toți se țineau droaie după el în nădejdea că-i va scăpa un cuvânt de pe buze. Intr'adevăr, când îi abătea, arunca ăstuia o sută de kilometri pătrați, îi lua dela celălalt, ro-tunjea un regat cu vreun râu, hotărânea vreun altul, cu un lanț de munți. Iată cum trata el afacerile, acest mic artilerist. pe care noi l-am înălțat așa de sus cu săbiile noa tre și cu baionetele noastre. Cu noi era întotdeauna drăguț căci știa de unde-i venea puterea.

Intr'o zi, eram în camera mea și jucam cărți cu tânărul Morat, dela vânătorii călări, când ușa se deschise și văzurăm intrând pe Lasalle, care era colonelul nostru. Știti ce băiat fercheș era, în uniformă aceea de huzari ca albastrul cerului care-l prindea de minune. Noi, ăștilalți ne răsuceam mu-stața ca el, ne zornăiam pintenii și ne to-ceam tecile săbiilor lăsându-le să se târâie zdrăngănind pe pavele, că doară doară om aduce o lecuță cu Lasalle. Când ne intră în cameră, cu un zăngănit de sabie, Morat și eu furăm în picioare dintr'un salt.

— Băete, îmi spuse el, bătându-mă pe

umăr, vrea să te vadă Impăratul, azi la patru.

Odaia se 'nvârti în jurul meu la vorbele astea și trebuia să mă sprijin cu amândouă mâinile de marginea mesii.

— Impăratul vrea să mă vadă, pe mine, la ora patru? repetai, aproape în neștire.

— Da, spuse el, zâmbind de uluiala mea.

— Dar Impăratul nici nu știe că exist, colonele, băiguii eu. Dece ar trimete după mine...

— Crede-mă zău, că tocmai asta mă întreb și eu, răs unse Lasalle, ch nuindu-și mustața. În orice caz, înainte băiete, și-ți doresc ca să-ți fie primul pas spre capelul cu pană.

Erau numai ceasurile două, așa că plecă promițându-mi să revie ca să mă 'nsoțească la palat. Era vădit că d. colonel al nostru avea oarecare ideie de ceeace era în aer. Dacă n'ar fi știut că lucrul e în avantajul meu, n'ar fi avut cruzimea să mă felicite.

La trei și jumătate, auzii un zornăit de sabie pe treptele scării mele. Era Lasalle, însoțit de un domn mărunțel, foarte în rijit îmbrăcat în negru, cu manșete, cravată lată de dantele. Noi militarii nu cunoaștem mulți civili, dar de acesta, spun drept nu era chip să nu știm cine este. N'aveam decât să mă uit la ochii aceștia vioi și jucători, la nasul acesta nostim de cârn și la buzele astea subțiri și strânse, ca să recunosc că mă aflu în fața singurului om de care Franța și chiar Impăratul trebuiau să ție socoteală.

— Domnule de Talleyrand, spuse Lasalle, vă prezint pe locotenentul Etienne Gerard.

Il salutai, și omul de stat mă examină din vârful panașului până la pîteni, cu o privire care-mi făcu efectul unui vîrf de floretă.

— Ai explicat locotenentului împrăjurările în care împăratul ți-a spus să-l chemi, întrebă el cu vocea lui uscată, țipătoare.

Iși luară fiecare un scaun, Talleyrand fără zgîmot, Lasalle cu un tărăboi îndrăcit, ca un cal care se ridică în două picioare.

— Iată ce-i, tinere, spuse colonelul meu pe tonul lui brusc. Eram cu împăratul în cabine ul lui particular azi dimineață, când i se aduse o scrisoare. O deschise, și avu o tresărire așa de tare că scrisoarea îi scăpă din mâini. O ridicai de jos și i-o înmănai, dar el privea cu niște ochi ficși peretele din fața lui, ca și cum ar fi zărit un spectru și repe a de câteva ori: „Fratelli d'Ajaccio!“... Deodată păru a-și reveni în fire.

— Socotesc, Lasalle, spuse el, că ai câțiva ofițeri hotărîți în al 10-lea?

— Toți sunt, Sire, răspunsei.

— Dacă ai avea de ales dintre ei unul pe care să te poți bizui ca vitejie, dar unul care să nu cugete prea mult... mă 'nțelegi, Lasalle, — pe care mi l-ai recomanda?

Pricepui că voia pe cineva care să nu caute prea mult să-i adăncească planurile i-am răspuns:

— Am unul, numai mustăți și pîteni, fără altă preocupare decât de cai.

Spun drept că nu fui de fel măgulit de motivele care hotărîseră alegerea făcută de colonelul meu, și pesemne că și lăsaî să mi se vază asta pe față, căci colonelul izbucni într'un mare hohot de rîs la care Talleyrand adăogă micul lui chicotit sec și sacadat.

— Un simplu sfat, până nu pornești d-le Gérard, îmi zise el. Ai să lucrezi, bine 'n-țeles, cu cea mai mare prudență și n'ai să spui nimănui nici-o vorbă. Colonelul Lassalle și eu, o să ne ferim chiar să ne arătăm în public cu d-ta, te vom aștepta însă aici, și o să-ți spunem părerea noastră care-ți poate fi de mare folos, după ce ne vei fi spus ce s'a petrecut între Impărat și d-ta. Acum e timp să pleci, căci Impăratul nu rabdă nepunctualitatea.

Ajunsei pe jos la palat, care era numai la vreo sută de pași de locuința mea. Intrați în anticameră, unde Duroc, cu frumoasa lui uniformă nouă, roșu cu aur, avea de furcă în mijlocul unei mulțimi care aștepta acolo. Il auzii spunând cu jumătate glas d-lui Caulaincourt că toată această lume erau duci germani, unii în căutarea vreunui regat, iar ceilalți așteptându-se să fie prefăcuți în cerșetori. Duroc îndată ce'mi auzi numele, mă și intro-luse și mă găsii în fața Impăratului.

L-am mai văzut, firește, de sute de ori în tabără, dar nu mă ațlasem încă nicio dată față'n față cu el. Sunt sigur că și cine nu l-ar fi cunoscut, nu putea să nu fie isbit de ciudățenia privirii care știa să ia o expresie în stare să sperie chiar și un grenadier. Napoleon mă privi-e totuși cu un aer destul de blând, făcându-mi semn să rămân lângă ușă. Dicta tocmai secretarului său Meneval, care, între fiecare frază ce scria, ridica spre mine ochii lui de copoi.

— Gata. Poți pleca, îi spuse brusc Impăratul.

Apoi, când secretarul ieșise, el străbătu cu mâinele la spate încăperea și mă exa-

mină fără a rosti o vorbă. Deși el singur mărunț de stat, îi plăcea să aibă oameni arătoși în jurul lui, și cred că fu mulțumit. Eu stăteam smirna cu o mână la cozoroc și cu cealaltă pe mânerul săbiei, cu ochii fixați la cincisprezece pași înaintea mea — mă rog, în atitudinea ce trebuie s'o aibă un soldat.

— Bine, d-le Gérard, rosti el însfârșit, punându-și arătătorul pe unul din brandebururile dolmanului meu. Cred că d-ta ești într'adevăr omul care-mi trebuie. Nu-mi lipsesc oameni viteji și inteligenți. Dar un om hotărât și care...

Nu-și sfârși fraza și, drept să spun, cu ideile nu aveam ce voia să zică. Mă mulțumii să-l încredințez că se putea bizui pe mine până la moarte.

— Știi să mănuești o sabie pecăt mi s'a spus,

— Destul de bine, Sire, răspunsei.

— Ai fost ales de regimentul d-tale ca să reprezinți al 10-lea de huzari la marele asalt de arme pentru campionat.

Nu-mi păru rău să-l văd că-mi cunoștea așa bine toate isprăvile.

— Camarazii mei mi-au făcut această onoare.

— Și ca să te antrenezi mi-ai spetit și adus într'un hal fără de hal șapte maeștri de scrimă în săptămâna dinainte de asalt.

— Am avut șapte ducluri în șapte zile, Sire.

— Și ai ieșit din ele fără o zgârietură?

— Maestrul de scrimă dela al 23-lea m'a atins la cotul stâng.

— Să nu mai aud că-mi cotonogești astfel pe bravii mei soldați bătrâni cu sabia

ce ți-am încredințat, duelgiu îndrăcit, izbucni el prins de furie. Cu cine vrei să mai țin atunci piept Europei? Inghetai. El se duse la masă, bău o ceșcuță cu cafea, iar când veni să se înfigă iar dinaintea mea zâmbea:

— Am nevoie de serviciile d-tale, d-le Gerard, zise el. Se poate să fiu mai în siguranță cu o bună sabie lângă mine, și am motive s'o aleg pe-a d-tale. Dar trebuie mai întâi de toate să-ți recomand secretul. Cât voi trăi, cecace se va petrece azi între noi nu trebuie să fie cunoscut de altcineva decât de noi singuri.

Mă gândii la Talleyrand și Lasalle, dar făgăduii.

— În al doilea rând, nu-mi trebuie nici părerea d-tale, nici presupunerile d-tale, ci doresc să faci exact ce-ți voi spune.

Mă închinai.

— Ceeace-mi trebuie e sabia d-tale strașnică și nu creierul d-tale. M'ai înțeles.

— Înțeles, Sire.

— Cunoști tufișul Cancelarului, în pădure?

Făcui semn că da.

— Cunoști și marele brad dublu unde se adună vânătoarea.

Mă înclinai din nou fără o vorbă.

— Vom intra în pădure amândoi, continuă Impăratul. Să-ți ai cu d-ta sabia, dar nu și pistoalele. Nu ai să-mi vorb și niciun cuvânt și eu, din partea mea, nu am să-ți vorbesc. O să mergem în tăcere. Ai înțeles?

— Înțeles, Sire.

— După oarecare vreme, o să vedem un om, sau mai probabil doi, sub un anumit copac. Dacă-ți fac semn să mă aperi, îți ții

sabia pregătită. Dacă, pedealtă parte eu le vorbesc, aşteaptă evenimentele. Dar odată ce vei fi tras sabia când ți-o da eu ordin. nu trebuie ca niciunul din cei doi oameni să ne scape. Te voi ajuta și eu.

— Nu va fi nevoie, Sire. N'au să plece vii.

— Foarte bine. Altceva nu mai am ce-ți spune. Poți pleca.

Mă îndreptai spre uşe, dar înclipa când să ies îmi veni o idee și mă întorsei.

— M'am gândit, Sire... începui cu sfială.

El se năpusti spre mine ca o fiară. Crezui, haiti, că mă va lovi.

— Gândit? răcni el. Ai gândit! d-ta! Îți închipui cumva că te-am ales pentru că știi să gândești? Să nu te mai aud a doua oară vorbind astfel. Auzi! d-ta tocmai, singurul om care... Dar să n'o mai lungim... Ai să vi să mă găsești sub brad, astăseară la zece.

Pe legea mea, nu-mi păru rău când mă văzui atară și alergai întins acasă ca un școlar care scăpase de o urecheală din partea profesorului.

Cum deschisei ușa camerei mele, primele lucruri pe care-mi văzură ochii fură o pereche de gionate de albastrul cerului în niște cisme lucitoare de huzar și o mică pereche de picioare negre, în pan alon scurt și pantofi cu cataramă. Stăpânii acestor perechi de picioare se repeziră în întâmpinarea mea.

— Ei ce noutăți aduci? mă'ntrebară amândoi deodată.

— Nici una, răspunsei.

— Ce? Impăratul n'a vrut să te primească?

— Ba da, mi-a vorbit.

— Și ce ți-a spus?

— Domnule de Talleyrand, reluai eu, mă

văd, cu părere de rău, silit să vă informez că nu trebuie să vă spun nimic. Am promis Împăratului cel mai desăvârșit secret.

— Peuh? peuh! dragă prietene, făcu el venind să se gudure aproape de tot de mine ca un p soi care căuta o mângâiere suntem doar aici între prieteni, mă'nțelegi, și lucrurile n'au să iasă dincolo de acești patru pereți și afară de asta, Împăratul nu a avut niciun moment gândul că și față de mine nu ai voie să vorbești.

— Nu trebuie decât un minut pentru a merge de-aici până la palat; dacă nu vă osteneste prea mult, v'aș ruga să mergeți până acolo și să-mi aduceți adevărul scrisă a Împăratului că domnia-voastră nu sunteți cuprins în această opreliște. Am să fiu atunci bucuros să vă spun tot ce s'a petrecut.

Imi arată dinții ca o vulpe bătrână ce era.

— D. Gerard îmi pare puțin cam umflat de importanța sa, spuse el. E prea tânăr. Când va mai îmbătrâni, va pricepe că nu e totdeauna bine pentru un ofițer subaltern să opui refuzuri atât de categorice. Lasalle îmi sări într'ajutor cu neprecugetarea lui obișnuită.

— Băia'ul are dreptate, spuse el. Dacă aș fi știut că făgăduise Împăratului secretul, nu l-aș fi întrebat.

Dar mânia omului de Stat crește și mai mult când mă văzu susținut de colonelul meu.

— Afacerea asta, d-lor, e însă de resortul diplomației, și-mi veți da voie să-mi păstrez părerea mea în privința acestei chestii. Atâta timp cât prosperitatea Franței și siguranța persoanei Împăratului vor fi încredințate veghei mele, voi folosi toate mijloacele ce-mi

sunt în putință pentru a-mi îndeplini misiunea, fie chiar și încontra dorinței vremelnice a Impăratului. Am onoarea să te salut, colonele Lasalle.

Mie îmi aruncă o căutătură plină de ură și răsucindu-se pe călcâie ieși cu un pas repede și fără zg mot.

Lasalle trânti o'njurătură, două, și buzna pe scări după el. Ii văzui apoi dela fereastră: Talleyrand cu un pas repede și dârz, Lasalle, alătura, vorbindu-i cu gesturi mari: presupusei că încerea să împace pe puternicul monstru.

Impăratul îmi interzisese să gândesc și mă căzneau din răspuțeri să-l ascult, dar spiriul meu lucra fără voia mea. Trebuia să mă'ntâlnesc cu Impăratul la zece scara în pădure. Din toate combinațiile de evenimente acesta era cel mai extraordinar pentru mine. Ce responsabilitate — ce teribilă responsabilitate,— și nimeni care s'o împartă cu mine! Mă treceau sudori reci. Am văzut adesea moartea în față pe câmpurile de bătălie, dar abia acum amștiut ce e frica... Petrecui astfel această lungă, lungă seară în alternative de temere și speranță, până în momentul când mă pregătii să plec.

Luna strălucea și când ajunsei la locul de'ntâlnire, la bradul bătrân, constatai că nu eram cel dintâi. Impăratul se plimba tacticos, cu mâinile la spate și cu capul aplecat în piept. purta o manta mare cenușie cu glugă ridicată în cap. Il mai văzusem în vestmântul acesta în timpul campaniei în Polonia, unde gurma gluga asta, se zice, pentru ca să nu fie recunoscut. Ș -i mai plăcea și-acum s'o poarte, fie la Paris, fie în bi-

vuacuri, plimbându-se noaptea și trăgând cu urechea la convorbirile de prin cârciumi și di, jurul focurilor. Mersul lui însă, felul lui de a ține mâinile la spate, și capul înclinat pe piept îi erau așa de familiare că era recunoscut îndată și atunci nu se mai spuneau decât lucruri care se credea că-i sunt plăcute.

Primul meu gând fu că avea să fie mâniat pe mine fiindcă-l făcusem să aștepte, dar în timp ce mă apropiam, auzii clopotul bisericii din Fontainebleau sunând cea urile zece. Vasăzică el venise prea devreme, iar eu eram cel exact. Imi amintii ordinul lui ca să nu pronunț niciun cuvânt: mă oprii la patru pași de el, făcând să-mi răsune sabia și pintenii, cu mâna la cozoroc. Imi aruncă o căuătură, apoi, fără o vorbă îmi întarise spatele și porni către pădure. Il urma, mereu la aceeași distanță. Odată sau de două ori, mi se păru că privea cu grije la drapta și la stânga ca și cum s'ar fi temut să nu ne observe cineva.

Merserăm așa ca la vreun kilometru și jumătate și-mi dădui bine seama, cu mult înainte de-a ajunge, încotro mergeam. În mijlocul unui luminiș, se află un trunchiu de copac care trebuie să fi fost pe vremuri uriaș. I se zice Stejarul Starițului, și în privința acestui gigant al pădurilor umblă atâtea svonuri și povești de vrăjitorie, că destui soldați inimoși nu s'ar simți bine să fie puși acolo de sentinelă. Dar Împăratul și cu mine puțin ne sinch seam. Pecând ne apropiam văzui doi bărbați care ne așteptau acolo.

Se țineau cam doșiți, cam ascunși, dar,

la apropierea noastră, ieșiră din umbră și înaintară în întâmpinarea noastră. Impăratul întoarse puțin capul spre mine, apoi încetini pasul: mă găsii astfel mai aproape de el. Nici vorbă că-mi țineam strânsă sabă și că nu slăbeam din ochi pe cei doi oameni care se apropiau de noi. Unul era înalt ca o prăjină, celalt de statură mai degrabă sub mijlocie, cu un aer foarte hotărît, Amândoi purtau lungi pelerine negre, cu una din pulpane adusă deasupra umărului iar cu cealaltă atârând în jos, ca pelerinele dragonilor lui Murat. Purtau în cap o beretă neagră cum am văzut mai apoi în Spania, și care, formând streășină în partea dinainte le lăsa fața în întuneric; le zării totuși ochii, care scânteiau pe dedesubt. Cu luna în ărațul lor și precedați de umbrele lor negre și lungi, erau cu adevărat personagiile ce puteai aștepta să le întâlnești noaptea pe lângă Stejarul Starețului...

Impăratul se opri, și cei doi străini se opriră și ei, la câțiva pași de noi. Eu mă apropiasem, așa că ne găseam toți patru față'n față, fără a rosti un cuvânt! Eu țineam ochii fixați mai ales pe cel înalt, fiindcă era ceva mai aproape de mine și-l vedeam foarte agitat. Corpul lui lung și slab tremura tot, și-i puteam auzi respirația scurtă și gâfâitoare, ca a unui câine ostenit. Deodată, unul din ei scoase un șuerat scurt. Lunganul își îndoi spinarea și picioarele ca un înotător care-și ia avânt, dar înainte ca el să fi putut face altă mișcare, mă aruncai înaintea lui, cu sabia trasă. În aceeași clipă, tovarășul luiări înfingând un pumnal lung în inima Impăratului.

Oh, prieteni, ce grozav moment! Mă'ntreb cum nu am căzut eu însumi. Văzui, ca într'un vis, mantaua cenușie răsucindu-se într'o mișcare convulsivă și, la lumina lunii, prăseaua pumnalului lu ind între cei doi umeri. Apoi Impăratul se prăbuși în iarbă cu un geamăt surd, iar asasinul, lăsând arma implantată în spatele victimei sale, începu să-și agite brațele în aer și să scoată strigăte de bucurie. Mă aruncai asupra lui și-i trecui sabia prin corp cu așa frenezie, că isbitura mânerului de sternul banditului îl repezi de-l lungi la șase pași de-acolo, lăsându-mi sabia liberă ca să atace pe celalt. Mă'ntorsei ca să mă năpustesc asupra-i, setos de sângele lui ca o fiară cruntă, când văzui fulgerul unui jungher trecându-mi dinaintea ochilor; simții rezele fierului pe gâtul meu iar pumnul omului abătându-mi-se pe umăr. Adusei odată sabia pe dindărăt, dar el făcu un salt înlături și o rupse de fugă, săltând ca un cerb, sub lună, prin luminiș. Ei, dar, n'o să mi scape el așa!

Știam că pumnalul asasinului își făcuse bine treaba. Cât de tânăram aveam totuși destulă experiență de război ca să recunosc când o rană e mortală. Mă plecai să ating mâna rece a Impăratului.

— Sire! Sire! exclamai eu.

Niciun răspuns; nicio mișcare. Prietepui că totul se sfârșise. Sări în sus nebun de desnădejde; îmi aruncai mantaua și mă năpustii în urma ucigașului, cu toată înverșunarea puterilor mele.

Văzui curând distanța dintre noi scurtându-se. El trebuie că-și pierduse capul, căci nu căută s'ajungă la părțile acoperite ale

pădurii; își continua fuga din luminiș în luminiș, și ajunsese însfârșit la cariera cea mare a Fontainebleaului. Acolo mi-era cu neputință să-l pierd din ochi, și știam bine că nu mai putea să-mi scape. A! de alergat, alerga bine, ce-i drept, așa cum știe un laș s'alerge când viața îi e în primejdie. Dar eu mă țineam după el, cum se ține destinul de călcâile osânditului. Apro pe să pun mâna pe el. Se clătina, găfâia. Puteam deja să-i aud răsuflarea șuerătoare și sacadată. Deodată, prăpastia se deschise dinaintea lui și, aruncând înapoi spre mine o căutătură peste umăr, scoase un țipăt de desnădejde. În clipa următoare, dispăruse în adâncul carierei.

Dispărut complet, înțelegeți? Mă grăbii și căutai să disting prin gaura neagră și căscată. Se aruncase el în ea? Incepui să cred lucrul acesta, când lămuri prin beznă, sub mine, un gomot neobișnuit dar regulat. Îi recunoscui răsuflarea. Era ascuns ticălosul în coliba cu uneltele.

La gura carierei ceva mai jos de nivelul paraginei era o mică platformă pe care lucrătorii construiseră o colibă de scânduri pentru adăpostirea uneltelor. Pe platforma aceasta sărise el, închipuindu-și nerodul că, în întuneric, n'am să risc să-l urmez. Nu-l cunoștea pe Etienne Gerard. Dintr'o săritură fui pe platformă, intrai în magazioară și, auzindu-l mișcând într'un ungher, mă aruncaii asupra lui.

El se sbătea ca o pisică sălbatică, dar cu pumnalul lui scurt lupta era inegală și trebuie că-l străpunsesem din primele lovituri căci păru a lovi aerul la întâmplare, și curând

arma lui căzu. Mă încredințai că era mort; urcai iar sus în parașine și pornii la în-
tâmplare, fără să știu încotro mergeam,
buimac, cu sabia 'n mână și sângele vâjâin-
du-mi în urechi. Deodată, uitându-mă,
împrejurul meu, mă pomenii că eram în
luminiișul Stejarului Starețului și la câțiva
pași, zării trunchiul frânt, care, deatunci
încolo, se asociază totdeauna, în amintirea
mea, cu momentul cel mai groaznic din
viața mea. Mă așezai pe un copac doborât,
cu sa ia încă udă pe genunchi, cu capul
între mâini, încercând să cuget la ceeace
se petrecuse și la urmările pe care avea să
le aducă după sine moartea Impăratului.

Impăratul se încredințase pazei mele. Im-
păratul era mort? Nu se va crede că eu îl
omorisem? Cum să dovedesc că eram nevi-
novat? Ce martor aveam? Puteam să trec
de complice al acestor ticăloși! Da, da, eram
dezonorat, eram omul cel mai de disprețuit
din Franța toată. Se isprăvisse cu frumoa-
sele mele ambiții militare, cu speranța ma-
mei mele. Ce să fac acum? Să merg la Fon-
tainebleau, să dau alarma la palat anunțând
că Impăratul fusese asasinat la doi pași de
mine? Nu, nu era cu puțință. Nu era decât
o singură hotărîre de luat din partea unui
ofițer cinstit pe care destinul l-a pus într'o
poziție așa de crudă: să mă arunc în sabia
mea și să împart astfel soarta Impăratului,
soartă pe care eu nu am știut s'o împiedic.
Mă ridicai să aduc la îndeplinire ideia asta
când un spectacol de neuitat îmi opri res-
pirația. Impăratul sta în picioare în fața mea.

Era acolo, la zece metri cel mult; luna
cădea drept pe chipul lui palid și glacial.

Mantaua lui cenușie, acum cu gluga dată jos, era deschisă, așa că putui vedea că purta uniforma verde a călăuzelor și pantalonul alb. Ținea mainele la spate și bărbia îi era aplecată în piept, în felul lui obișnuit.

— Ei, spuse el cu vocea lui aspră, cum au mers lucrurile?

Cred că dacă mai stătea un minut fără să vorbească, înnebuneam. Dar tonul acesta milităresc și aspru era tocmai ce-mi trebuia ca să-mi reviu. Viu sau mort, Impăratul era aci, și-mi vorbea. Sării în picioare și salutai.

— Ai omorât pe unul din ei, spuse el arătând spre stejar cu o mișcare a capului.

— Da, Sire.

— Celalt a răușit să scape?

— Nu, Sire, l'am omorât și pe el,

— Ce zici, exclamă el. I-ai omorât pe amândoi ?

Se apropie de mine cu un zâmbet care făcu să-i lucească dinții în lumina lunii.

— Unul din cadavre e aci, Sire, răspunsei. Celalt e în coliba de unelte dela gura carierei.

— Atunci, „frații din Ajaccio“ nu mai există, spuse el, par'că vorbindu-și lui singur. Umbra lor a dispărut pe totdeauna.

Apoi el se aplecă și punându-mi mâna pe umăr :

— Ai lucrat bine, tinere prieten, zise el. Ai fost la înălțimea reputației d-tale.

Era vasăzică chiar Impăratul în carne și oase. Îi simțeam mâna mică și grasă apăsându-mi umărul. Și cu toate astea nu puteam să-mi scot din cap ceeace văzusem cu ochii mei: pumnalul între umerii lui și el

prăbușindu-se. Mă holbam la el cu ochi atât de uimiți, că începu iar să zâmbească.

— Nu, nu, domnule Gérard, mă'ncredință el, nu sunt un strigoi. Hai cu mine, o să înțelegi îndată.

Și mă conduse la trunchiul de stejar. Cele două cadavre, cel cu mantaua cenușie și cel cu pelerina lungă, mai zăceau încă pe pământ, iar alți doi oameni stăteau mai deoparte așteptând. Pe aceștia îi recunoscui numai decât după turbanele lor: erau Rustan și Mu tafa, cei doi mameluci ai Impăratului. Acesta se opri dinaintea mantalei cenușii și dându-i deoparte gluga, descoperi un chip cu totul altul decât al lui.

— Aici odihnește un servitor credincios care și-a dat viața lui pentru stăpânul, Impăratul său, zise el. D. de Goudin, precum vezi, are oarecare asemănare cu mine, ca ținută și în total.

Ce delir de bucurie simții la aceste vorbe, care-mi explicau totul. Înaintai cu brațele întinse ca să-l îmbrățișez, dar el zâmbi și se dădu cu un pas înapoi ca și cum ar fi ghicit avântul ce mă mâna.

— Nu ești rănit? mă'ntrebă el.

— Nu, Sire, dar dacă mai trecea o clipă, eu singur, în desnădejdea mea, era să mă...

— Bine, bine! spuse el. Te-ai purtat vitejește și cu inimă. Dar acesta, sărmanul, ar fi trebuit să se ferească mai mult. Am văzut tot ce s'a petrecut.

— Erați aci, Sire?

— Nu m'ai auzit așadar urmându-te prin pădure? Eu nu te-am pierdut din ochi din momentul de când ți-ai părăsit camera pînă'n clipa când a căzut Goudin. Falsul Impărat

mergea înaintea d-tale, cel adevărat în urmă. Acuma, vino cu mine la palat.

Dete cu voce înceată un ordin mamelucilor lui, care salutară fără nicio vorbă. Urmai pe împărat; dolmanul îmi crăpa pe piept de mândru ce eram și de țănoș ce umblam. Mai mai că-l întreceam și pe Lasalle. Ne urmarăm astfel drumul până la palat unde pătrunserăm prin ușa particulă și intrarăm în cabinet. Doi grenadierii stăteau de gardă pe scară și, sub căciulile lor mari de blană, ochii li se holbară, vă încredințez, când văzură un ținău de locotenent intrând în apartamentele Împăratului, la miezul nopții. Înăuntru, eu rămăsei în picioare aproape de ușă, cum făcusem și după amiază, pecând el se aruncă într'un fotoliu unde rămase tăcut și atât de multă vreme, încât crezui că mă uitase. La urmă îndrăznii să tușesc puțin ca să-i aduc aminte că eram acolo.

— A! d-le Gérard, zise el, ești curios fără 'ndoială să știi ce 'nseamnă toate astea?

— Sunt mulțumit, Sire, chiar și dacă socotiți de cuviință să nu-mi spuneți nimic, răspunsei.

— Peuh! peuh! astea nu-s decât vorbe! Decum vei fi eșit de aci, ai să 'ncepi să-ți răstorni creierul încercând să găsești fel de fel de explicații. Pană'n două zile toți camarazii d-tale vor fi prins vânt de afacerea asta, în trei zile ea va fi făcut ocolul Fontainebeaului, iar în a patra va fi plin de ea Parisul. Acum, dacă-ți spun destul ca să-ți potolesc curiozitatea, pot trage nădejde că vei pătra numai pentru d-ta ce e afate?

Hotărât lucru, nu mă cunoștea împăratul

ăsta, totuși nu protestai ci salutai numai și tăcui.

— Câteva cuvinte te vor face să'nțelegi totul, zise el, vorbind foarte repede și măsurând cu pași repezi camera. Oamenii aceea doi erau Corsicani. I-am cunoscut când eram tânăr. Am făcut parte din aceeaș societate secretă, — Frații din Ajaccio, — cum o întitulam noi. Societatea asta fusese fondată pe vremea bătrânului Paolfi, și decretaserăm reguli foarte aspre pe care nu le pu ca nimeni călca fără pedeapsă.

O schimă în strâmbă fața pe când vorbea și mi se păru că tot ce putea fi Francez într'însul dispăruse, și că aveam acum în fața mea pe adevăratul Corsican, pe omul pasiunilor tari și al teribilelor vendetas. Amintirile i se întorseseră la zilele tinereții lui și timp de câteva clipe, continuă să umble încoace și'ncolo cu micii lui pași repezi de tigru, cufundat în gândurile lui. Apoi, cu un gest nerăbdător, păru a goni departe de el aceste amintiri și a reveni la prezent, la palatul lui și la mine.

— Regulile unei asemenea societăți, urmă el, pot foarte bine fi urmate de un simplu cetățean. Pe vremuri, nu fusese „frate“ mai credincios ca mine. Dar împrejurările s'au schimbat nu ar mai fi, nici în interesul meu nici în al Franței să mă supun acestor porunci acum. Oamenii aceștia au voit să mă constrângă să le respect orbește: și-au pricinuit astfel propria lor pieire. Erau cei doi șefi ai Ordinului. Veniseră din Corsica anume ca să-mi dea întâlnire la locul arătat de ei. Eu știam ce însemna o asemenea chemare. Nimeni nu s'a mai întors vreodată

viu dela asemenea convocări. Pedeață patre dacă n'aș fi dat ascultare ordinului lor, știam că n'aș fi putut scăpa de sub urgia puterii lor. Aparțineam ace-tei societăți a fraților din Ajaccio și cunoșteam felul lor de a lucra.

O cută aspră îi strânse gura și ochiul lui aruncă o căutătură rece.

— Vezi diema, d-le Gerard, continuă el. D-ta ce ai fi făcut în asemenea împrejurări.

— Aș fi însărcinat cu afacerea pe al 10-lea de husari, Sire, îi spu ei. Patrulele noastre ar fi bătut pădurea în toate direcțiile și ar fi adus la picioarele mele pe cei doi mișei.

El zâmbi și scutură din cap.

— Aveam motivele mele tari ca să nu-i prind vii, spuse ei. Înțelegi că limba unui asasin poate fi tot atât de primejdioasă ca și pumnalul său. N'am să-ți ascund că voiam cu orice preț să ocolesc scandalul. Deaceia ți-am și dat ordinul să nu iei cu d-ta pistoalele. Tot pentru asta mamelucii mei au să facă să dispară orice urmă a afacerii aceasteia, de care nu se va auzi vorbindu-se. Am cumpănit toate mijloacele posibile și sunt convins că am ales pe cel mai bun. Dacă trimeteam mai mulți oameni în pădure cu Goudin, „frații“ nu s'ar fi arătat. Dar eram sigur că de schimbat planul nu și l-ar fi schimbat și că n'ar fi lăsat să le scape ocazia aceasta minunată, chiar dacă ar fi fost de față și un străin. Te-am ales pe d-ta, d-le Gerard, pentrucă aveam nevoie de un om care să știe să ție viguros o sabie dar să nu caute să adâncească afacerea asta mai mult decât doream. Socotesc că, sub

acest din urmă raport, vei îndreptăți alegerea mea, cum ai îndreptățit-o în privința bravurei și îndemânăteciei d-tale.

— Sire, răspunsei, vă puteți încrede deplin în mine!

— Câtă vreme voi trăi, d-le Gerard. nici un cuvânt despre toate astea, nu-i așa?

— Șterg cu totul amintirea lor din gândul meu, Sire, și vă dau cuvântul că voi ieși din cabinetul acesta așa cum am intrat la ora patru.

— Nicidecum! spuse Impăratul zâmbind. Erai atunci locotenent. Dă-mi voie să-ți doresc noapte bună, căpitane.

PRINTRE REBELII DIN SPANIA

Ei, dragii mei, e mult de când Impăratul, marele Napolcon. mi-a dat cu mâna lui crucea Legiunii de Onoare. Puteți vedea panglica aici, la butoniera redingotei mele, dar crucea o păstrez acasă într'o cutie de sidef și n'o scot niciodată — afară doar atunci când vreunul din generalii care n'au apucat vremurile acelea glorioase, s u altă personalitate în trecere prin orașelul nostru, ține să profite de ocazie și să prezinte omagiile lui celebrului colonel Gerard. Atunci mi-o pun pe piept și-mi răsucesc mustața în felul acela care mă făcea atât de falnic pe vremea bătăliei dela Marengo.

Și totuș, dragii mei, tare mă tem că nu vă puteți face o idee exactă ce om am fost

eu cândva. Dar dacă m'ați fi văzut în pragul hanului dela Alamo la 1 Iulie 1810, da, atunci v'ați putea da seama cum arăta un adevărat husar, un husar în toată puterea cuvântului

Era o lună de când stăteam în acest afurisit sat spaniol, din care nu puteam pleca din cauza unei lovituri de lance pe care o primisem în gleznă. Stăteam acolo și-mi mncam unghiile și-mi smulgeam părul din cap, ba chiar plângeam de ciudă și gândul meu zbura la husarii mei din Conflans și mi se rupea inima când îmi închipuiam în ce hal trebuie că ajunseseră, așa lipsiți de colonelul lor. Eram cel mai tânăr colonel din armată și familia mea era regimentul.

Deaceia, vă închipuiți ce fericit am fost în ziua când am putut să merg, pentru prima dată, șontâc-șontâc, până în prag, și să stau acolo, în soarele cela minunat al Spaniei!

Cu o zi înainte avusesem vești despre regimentul meu. Se afla la Pastores, de partea cealaltă a munților, în fața Englezilor, inamicii neîndurați ai lui Napoleon și aliați ai Spaniolilor, — la mai puțin de patruzeci de mile de mine pe șosea. Dar cum să ajung la el? Aceeaș lovitură de lance care-mi străbătuse glezna, îmi omorâse calul. Mă sfătuii cu Gomez, hangiul, și cu un preot bătrân care dormise în noaptea ceea la han, dar ei mă asigurară că prin întreg ținutul nu rămăsese un mânz măcar. Hangiul nici nu vru să audă planurile mele de a străbate regiunea fără escortă. Îmi spuse că El Cuchillo, șeful cetelor de guerrilla spaniole care luptau împotriva ocupa-

ției franceze se afla prin partea locului cu banda lui și că pentru un Francez, a cădea în mâinile lui însemna moartea în torturi. Bătrânul preot își uădu în-ă cu părerea că atâta lucru nu putea fi o piedică pentru un husar francez, și cuvintele acestea ar fi fost de ajuns să mi risipească orice nehotărîre, de-aș fi avut.

Dar unde să dau de-un cal? Stăteam în picioare în pragul ușii, bătându-mi capul și făcând la planuri, când deodată auzii galopul unui cal. Ridicai ochii și văzui un om cu o barbă și cu o manta înfășurată în bandulieră ca soldații. Călărea pe un cal marc negru.

— Hiei! Camarade! îi strigai eu când se opri în fața hanului.

— Ce e? îmi răspunse el.

— Sunt colonelul de husari Gerard, îi spusei eu, dându-mi seama că era un Francez. Sunt aici de o lună rănit, și vreau să mă întorc la regimentul meu la Pastores.

— Eu sunt d. Vidal din serviciul intendenței și mă duc și eu tot la Pastores. Imi pare bine că mergem împreună, căci se zice că munții nu sunt deloc siguri.

— Din păcate, îi spusei eu, n'am cal. Dar dacă vrei să mi-l viuzi pe al d-tale, îți fă ăduesc să-ți trimet o escortă puternică de husari.

El însă n ci nu vru să audă de așa ceva, și zadarnic îi vorbi patronul hanului despre cruzimile lui El Cuchillo iar eu despre datoriile lui față de armată și de țară. El nici nu voi să stea de vorbă și ceru un pahar cu vin. Il poftii cu viclenie să descalece și să ciocnească un pahar cu mine,

dar el pesemne că văzuse ceva pe fața mea, căci scutură din cap. Mă apropiai de el cu gândul să-l apuc de picior, dar el își înfipse pintenii în burta calului și porni în galop ridicând un nor de praf.

Să nu-ți vie să înnebunești când îl vedeai pe omul acesta galopând atât de vesel spre lăzile lui cu orez și butoaiele lui de rachiu, în vreme ce eu îmi știam cei cinci sute de chipeși husar ai mei lipsiți de șeful lor? Il urmăream cu privirea, cu mintea plină de gânduri amare, când mă simții deodată bătut pe umăr. Era preotul de care am pomenit.

— Te pot scoate eu din încurcătură, spuse el. Și eu tot spre Sud mă duc.

Ii să ii de gât, dar în aceeași cliță glezna mea îmi juă o festă și ne rostogolirăm amândoi la pământ,

— Ajută-mă părinte, să ajung la Pastores, și am să-ți dau un șirag de mătinii cu boabele de aur. Luasem așa unul ca pradă de război dela mânăstirea Spiritu-Santo. Asta dovedește că trebuie să iei tot ce poți, și că și lucrurile cele mai neînsemnate prind bine odată — Te iau cu mine. Îmi spuse el într'o franțuzească admirabilă, dar nu în nădejdea vreunei recompense: așa e firea mea să fac tot ce pot pentru a veni în ajutorul aproapelui meu și deaceia și sunt așa de iubit peste tot oriunde mă duc. Mă luă cu el în sat la o magherniță veche unde găsirăm o diligență în ruină. Tot acolo se aflau și câțiva catări bătrâni din care nici unul n'ar fi fost în stare să ducă un om, dar toți trei împreună puteau târî diligența. Coastele lor care se puteau număra de departe de

eșite în afară ce erau și picioarele lor păroase îmi făcură mai multă bucurie decât vederea celor două sute de cai de vânătoare ai Impăratului. În mai puțin de zece minute, proprietarul lor îi înhămă la trăsură; ce-i drept, nu cu inima prea ușoară, căci îi era o frică de moarte de teribilul El Cu hillo. Numai făgăduindu-i bogățiile lumii acesteia și amenințându-l cu chinurile veșnice ale lumii celcilate răușirăm să-l hotărîm să se așeze pe capră și să ia hamurile în mâini. Din clipa aceasta se arată însă atât de grăbit să plece de frică să nu-l apuce noaptea în defileuri, încât aproape că nu-mi dădu timp să-mi iau rămas bun dela hang u.

În diligență, micul preot se arată cel mai încântător tovarăș de drum pe care-l poate găsi cineva. Tot timpul cât ținu drumul mă dăstră cu povestiri din mica lui parohie cflită undeva în inima munților, iar eu îi povești anecdote soldățești; dar trebui să-mi dau multă osteneală ca să-mi aleg cuvintele, căci când întrebuițam o expresie mai tare, el începea să se frământa pe bancă și chipul lui îmi arăta cât se simțea de prost.

Îmi spuse că venea din nordul Spaniei și că se ducea să-și vadă mama care locuia într'un sat din Estramadure. Auzindu-l cum vorbea de mica lui căsuță dela țară și de bucuria mamei lui când îl va revedea, mă gândii și eu la mama mea și ochii mi se umplură de lacrimi. El îmi arată micile daruri pe care i le ducea, și felul lui de a se purta era așa de naiv, plin de o atât de blajină bonomie, încât nu putui să nu mă gândesc că într'adevăr omul acesta trebuia

să fie iubit pretutindeni unde se ducea. Privi uniforma mea cu o curiozitate de copil, admirându-mi panașul dela chipiu, și mân. âind blana vestonului meu. Trăsei și sabia mea, și când îi spusei câți oameni doborâsem cu ea, când îi arăta scrijelitura pe care o făcuse în lama ei omoplatul aghiotantului Împăratului Rusiei, se înfioră și puse arma sub perna de piele declarând că vederea ei îi făcea rău.

Când ajunserăm la poalele munților auzirăm în depărtare bubuitul tunetului. Era artileria generalului Mossena care asedia Ciudad-Rodrigo. Dorința mea cea mai fierbinte ar fi fost să mă duc în lagărul lui. Poate avea el, cum se zicea, sânge evreesc în vine, dar în cazul acesta era cel mai cum ecade evreu care trăise dela Iosua încoia e.

Când îl vedeai pe un câmp de bătălie cu nasul lui vulturesc și cu ochii lui negri, puteai fi sigur că lucrurile aveau să se'n-cingă.

Totuș un asediu n'are nimic interesant, e mai mult o chestie de sape și de târnăcoape, și eu cu husarii mei aveam lucruri mai de soi de făcut în fața Englezilor. La gândul că aveam să-mi revăd caili cei frumoși și pe vitejii mei husari, simții că-mi creștea inima și începui să cânt ca un tânăr sublocotenent abia eșit din Școala Saint-Cyr.

Când intrarăm în munți, drumul deveni mai rău și natura mai sălbatică. Mai întâl-niserăm noi la început câțiva conducători de catâri, dar acum tot ținutul părea pustiu, ceeace nu era deloc anormal într-o regiune care fusese rând pe rând ocupată de Fran-

ceji, Engleji și cetele de guerilla. Locurile erau atât de desgolite și triste, încât mă retrăseși tăcut în colțul meu.

Fui scos din visarea mea de sforțările pe care le făcea tovarășul meu de drum să facă o gaură cu o sulă în cureaua ploștei lui. Din cauza stângăciei cu care lucra, cureaua îi scăpă din mână și căzu la picioarele mele; mă aplecai s'o ridic, dar în clipa aceasta, micul preot îmi sări în cârcă și-mi înfipse sula în ochi.

Știți dragii mei că sunt un om gata să înfrunt orice primejdie. Când ți-ai petrecut viața pe câmpurile de bătaie dela afacerea dela Zurich până în ziua ceea fatală, dela Waterloo, când ai meritat crucea de onoare (pe care o păstrez acasă într'o cutiuță de sidef), îți poți permite să spui că ți-a fost frică. Asta poate o să consoleze pe unii dintre voi când nervii le vor juca vreo festă.

Afară de spaimă și de durerea pe care mi-o pricinuia rana, mă cuprinse și un simțământ de dezgust asemănător cu acel pe care-l poți avea când simți țeapa unei scorpii înfingându-ți-se în corp.

Îl înșăcai pe ticălos cu amândouă mâinile, și trântindu-l pe dușumeaua diligenței. Începui să-i car la lovituri cu cizmele mele mari. Scosese de sub antereu un pistol, dar cu o lovitură de picior i-l asvârlii din mână apoi mă aruncai în genunchi pe pieptul lui. Abia atunci începu să scoată niște țipete stridente, în timp ce eu, aproape orbit, bâjbâiam cu mâna după sabia mea pe care el o ascunsese cu atâta șiretenie. Tocmai pusesem mâna pe ea și-mi ștergeam sângele

care-mi curgea pe față, ca să pot îndrepta bine vârful săbiei și să străpung pe acest ipocrit. când diligența se răsturnă deodată într-o parte și izbitura făcu să-mi sară arma din mână.

Nici nu-mi venisem încă în fire, când ușa se deschise și mă simții înhățat, tras de picioare afară și târît pe pietre e colțuroase ale dru.nului: blana îmi acoperise capu și unul din ochi, și cu ochiul cel rănit mă văzui înconjurat de vreo treizec de vlăjgani. Imi dădu seama cu prilejul acesta că vederea nu-mi era atinsă

Priviți c catricea: vedeți că sula trecuse printre orbită și ochi. Falsul preot avusese vadit de gând să mi-o infigă în creier, și într'adevăr vârful ei atinsese peretele osului craniului; așa că, dintre cele șaptesprezece răni pe care le-am primit, aceasta m'a făcut să sufăr cel mai mult

Blestemații aceștia mă traseră din diligență copleșindu-mă cu înjurături, cu strigăte de mânie și tot cărându-mi la pumni și picioare.

Insfârșit văzându-mă plin de sânge pe cap și în neputință să mai fac vreo mișcare crezură că am leșinat, pe când eu îmi gravam în memorie, ficcare dintre nesuferitele lor chipuri, că să-i pot recunoaște și spânzura într'o bună zi, dacă aveam să am ocazia.

Era o ceată de spanioli cu fețele bronzate, cu năframe galbene pe cap și cu brăe largi roșii în care erau înfipite pistoale și pumnale. Baraseră la o cotitură bruscă drumul cu doi bolovani enormi, asta făcuse să se răstoarne diligența.

Cel care jucase atât de bine rolul de preot

știa firește locul unde stăteau la pândă camarazii lui, și voise să împiedice orice rezistență din partea mea în momentul sosirii.

Nu vă pot descrie stăgătele lor de furie când, scoțându-l din trăsură, văzură în ce hal l adusesem. Chiar de nu avusesse tot ce-i dorisem cu, avea să păstreze cel puțin o lungă amintire despre întâlnirea lui cu Etienne Gerard, căci picioarele i se bălăbăneau incerte, și deși partea de sus a corpului lui se agita pradă mâniei, când încercară să-l pună pe picioare căzu mototol. Dar ochii lui negri și mici care-mi păruseră așa de blânzi și de nevinovați în diligență, aruncau spre mine fulgere.

Când răsculații mă puseră cu un brânci pe picioare, și când mă văzui dus pe o potecă de munte, înțelesi că nu era departe momentul când avea să-mi trebuiască tot curajul și toată ingeniozitatea de care eram în stare. Pe dușmanul meu, doi oameni îl duceau pe umeri și în timp ce urcam serpentina, îl auzeam șuerându-mi ocări când într-o ureche, când în cealaltă.

Cred că urcușul trebuie să fi durat vreo oră, căci cu glezna rănită, cu durerea din ochi și cu teama ca această rană să nu mă desfigureze pe totdeauna, pot spune că nici când n'am făcut un drum mai neplăcut. Nu mi-au plăcut mie niciodată cine știe ce ascensiunile, — înțelegeți, când te deprinzi să umbli totdeauna călare — dar e uimitor ce poate realiza un om chiar cu glezna spartă, când are câte un bandit arămiu de o parte și de alta și o lamă de cuțit de nouă de ete amenințându-i pi p ul.

Ajunserăm însfârșit într'un loc unde po-

teca ocolea un pisc de munte și coborâram de cealaltă parte printr'o pădure de pini, într'o vale care se întindea spre sud. Întâlnirăm multe poteci de catări și fui mrat când, într'un loc unde un firisor de apă muiaseră pământul, descoperii urmele potcoavelor unui cal. Explicația o avui când, ajungând într'un luminiș, văzui chiar animalul legat de un copac. De cum îi zării recunoscui calul mare, negru, cu o pată albă la piciorul drept dinainte. Era chiar calul pe care visam să-l iau de dimineață.

Dar ce se întâmplase cu intendentul Vidal? Era posibil așa dar că nu departe să se afle un alt Francez. În aceeași situație periculoasă ca mine? Tocmai mă bateam cu gândurile acestea când grupul se opri și unul din Spanio i scoase un chiot c udat căruia îi răspunse un chiot la fel ce pornea dintr'o tufă de mărăcini care creștea la poalele unei stânci. În clipa următoare alți doisprezece Spanioli eșiră la iveală de-acolo și veniră spre noi. Noii veniți înconjurară pe am cul meu cel cu sula, dându-i tot felul de dovezi de mahnire și de simpatie, apoi întorcându-se către mine, mă amenințară cu cuțitele și începură să ur e la mine. Gesturile lor erau atât de amenințătoare încât crezui că-mi venise sfârșitul și mă pregăteam de o moarte vrednică de renumele meu, când unul din ei dădu un ordin și fui îmbrâncit brutal spre tufișul din care eșise noua bandă.

Afară soarele apunea și în grota pe care o ascundea tufișul ar fi fost întuneric beznă, de n'ar fi fost două torțe prinse de fiecare perete și care o luminau. Între aceste două

torțe ședea, la o masă primitivă de lemn, un om care, după respectul cu care-i vorbeau ceilalți, îmi dădui seama că era faimosul șef de răsculați care primise din cauza reputației lui, grozave pentru Franceji, numele sinistru de *El Cuchillo*¹⁾.

Tovarășul meu de drum fu adus și el acolo și așezat pe un butoi; picioarele lui, tot inerte, spânzurau de o parte și de alta a butoiului și ochii lui de pisică îmi aruncau priviri pline de ură. Din frânturile de convorbire dintre el și șef pe care le putui prinde înțelesei că era locotenentul cetei și că principalul lui rol consta în a momi cu vocea lui mieroasă și cu vestmintele lui de om al păcii pe călătorii francezi, ca mine. În orice caz, eu pusesem capăt primejdioasei lui tactici, fie chiar cum mă temeam, cu prețul unei vieți prețioase pentru Împărat și pentru armată.

Rănitul, care ședea pe butoi sprijinit de doi camarazi, explica în Spaniolă tot ce i se întâmplase; în timpul acesta, eu stăteam în picioare în fața mesei șefului, cu câte unul din siniștrii vlăjgani deoparte și de alta și cu unul înapoia mea; așa că-l putui examina pe șef în voie. Rar am mai văzut un om să aducă mai puțin a șef de răsculați și ca e să semene mai puțin cu imaginea pe care mi-o făcusem eu despre omul, care în țara asta de cruzimi, își câștigase sângeroasa lui poreclă. Chipul lui plin de bonomie și obrazii lui rumeni acoperiți de favoriți scurți îi dădeau înfățișarea unui băcan cumsecade din mahalalele Parisului.

¹⁾ „El Cuchillo“ — în spaniolă: *cușitul*.

Nu purta niciun brâu în culori țipătoare ca acelea ale oamenilor lui. Era îmbrăcat cu o redingotă largă de pânză groasă, ca orice bun tată de familie. Obiectele de pe masă aveau aceeași înfățișare pașnică: erau o tabachere și o carte mare cu coperta cafenie care părea un registru de comerț. Pe un raft erau rânduite, între două butoiașe de praf de pușcă, o mulțime de cărți și lângă mâna lui era un teanc de hârtii răvășite pe masă. Văzui toate acestea dintr-o privi-e în timp ce el asculta povestirea locotenentului său. Când acesta fu gata, Șeful dădu ordin să fie transportat afară și eu rămăsei cu cei trei paznici ai mei, așteptând să mi hotărască soarta. El luă pana cu care scria, și bătându-se ușor cu ea peste frunte, începu să privească cu coada ochiului bolta grotei.

— Imi poți sugera, îmi spuse el într-o franțuzească desăvârșită, o rimă la cuvântul *Covilha*?

Îi răspunsei că prea puțin cunoșteam din limba spaniolă pentru a-i putea face acest serviciu.

— E o limbă foarte bogată, spuse el, dar mai puțin îmbelșugată în rime ca germana sau engleza. Deaceea capod'opera noastră națională e în versuri albe, formă de compoziție care, deși puțin întrebuințată în literatura dv. e totuși în stare să ajungă la mari înălțimi. Mă tem însă că subiectele acestea sunt cam grele pentru un hōsar.

Voiam tocmai să-i răspund că dacă erau pe înțelesul unui guerillero nu puteau fi deasupra inteligenței unui ofițer de cavalerie ușoară; dar el se aplecase din nou

deasupra versului lui neterminat. Deodată aruncă pana pe masă cu o exclamație de satisfacție, și începu să declame câteva rânduri care stârniră strigăte și gesturi de aprobare din partea celor trei paznici ai mei.

— Critica mi-e favorabilă, pe cât se pare, continuă el. Înțelegi, cu asta ne amuzăm noi în timpul lungilor seri petrecute în pustietatea asta: cântând ba ade compuse de noi înși-ne. Am oarecari aptitudini pentru genul acesta de îndeletniciri, și nu mi-am pierdut câtuș de puțin nădejdea să văd în curând câteva din slabele mele producțiuni imprimate cu cuvântul „Madrid“ pe pagina întâia. Vă înșelați dacă credeți că veți stăpâni cât lumea capitala noastră.

Dar să ne întoarcem la lucruri mai serioase. Pot ști care e numele d-tale?

— Etienne Gerard.

— Ce grad?

— Colonel.

— Ce armă?

— Al 3-lea de husari din Conflans.

— Cam tânăr pentru un colonel.

— Se vede că nu mi-am pierdut vremea.

— Cu atât mai trist, spuse el cu zâmbetul lui pașnic.

Nu răspunsei la aceste cuvinte, dar căutai să-i arăt prin atitudinea mea că eram gata la orice.

— Husar? Mi se pare că am mai avut aici câțiva oameni din arma d-tale, spuse el răsfoind prin registrul lui cel gros. Ținem o contabilitate amănunțită de toate micile noastre operațiuni. A! iată data de 24 Iunie.

N'aveai d-ta un tânăr ofițer numit Soubiron, un tânăr înalt și zvelt, cu părul blond?

— Ba da.

— Văd că la data aceasta l'am îngropat. Iar azi pe un alt compatriot al d-tale, Vidal.

O clipă rămăsei buimăcit. Apoi mă năpustii deodată asupra acestui om care ședea aci la masă cu zâmbetul lui nepăsător pe buze și l-aș fi gătuît dacă nu l'ar fi zmulș din mâinile mele ceilalți trei Spanioli. Mă zbătui cât putui, azvârlind de pe mine când pe unul când pe celălalt, dar în curând fui redus la neputință. Haina mi-era ferfeniță și sângele-mi curgea din încheieturile mâinilor. După ce-mi legară mâinile și picioarele cu frânghii, mă culcară pe spate.

— Câine ticălos, îi strigai eu, dacă am să am vreodată fericea să te țin în fața vârfului săbiei mele, am să te învăț eu să mai ucizi Franceji. Ai să vezi tu cât de puternic e Împăratul meu și are să vie vremea când o să vă scoată el și din gaura asta în care vă ascundeți ca șobolanii, tu și toată banda ta de tâlhari!

Când mă'nfuriu am limba cam tăioasă și-i aruncai în față toate ocările pe care le adunasem în paisprezece campanii. Iar el se făcu pământiu și micii lui favoriți burgheji i se zburliară de mânie.

— Foarte bine, colonele Gerard, spuse el cu vocea sugrumată, ceea ce ai spus e de ajuns. Zici că ai avut o carieră distinsă. Colonelul Gerard din regimentul 3 de husari va avea un gen de moarte vrednic de el...

— Am să te rog numai să nu-i eternizezi amintirea în versurile d-tale proaste.

Voiam să mai adaog câteva cuvinte ironice. Dar el, cu un gest furios, ordonă celor trei paznici să mă ducă afară.

Era noapte deabinelea când mă târîră afară din grotă și luna strălucea puternic pe cer. Răsculații făcuseră cu vreascuri un foc mare ca să-și fiarbă mâncarea. Deasupra flăcării atârna un cazan mare de aramă și în jurul lui erau culcați Spaniolii. Privirile pe care mi le aruncau și cuvântul „moarte“ care revenea adesea pe buzele lor îmi dădură credința că îmi sunase ceasul.

Stăteam deci întins pe spate gândindu-mă la scumpa mea mamă și la pierderea ireparabilă pe care aveau s'o sufere regimentul meu și Impăratul și nu mi-e rușine să vă spun că am vărsat lacrimi la gândul consternării generale pe care avea s'o stârnească moartea mea prea timpurie.

Dar în timp ce mă gândeam la toate acestea, continuam să cercetez tot ce se petrecea în jurul meu, în speranța că voi găsi vreun mijloc de scăpare. Mă cunoașteți și știți că nu sunt eu omul care să stea ca un mieluşel și să aștepte liniștit cuțitul măcelarului! Zmucii întâi pe furiș de frânghia care-mi strângea gleznele, apoi de cea dela mâini, privind neîncetat în jurul meu după ceva care m'ar fi putut ajuta cât de cât. Un lucru însă era evident: un husar e numai o jumătate de om fără un cal, și cealaltă jumătate a mea era la treizeci de pași de mine și păștea liniștită. Apoi mă mai gândii la un lucru. Poteca pe care venisem era așa de abruptă încât un cal nu putea înainta pe ea decât încet, cu mare greutate, de cealaltă parte însă, terenul

părea mai practicabil și părea să ducă la o vale în pantă lină.

Să mă fi văzut eu numai cu picioarele în scările celea și cu sabia în mână. căci atunci, din câteva salturi hotărîte puteam scăpa de călăii m-i.

În timp ce chibzuiam, mă tot munceam cu picioarele și cu mâinile ca să slăbesc legăturile frânghiilor. când deodată șeful eși din grotă și veni să stea de vorbă cu locotenentul lui, care gemea lângă foc. Făcură amândoi semne cu capul în direcția mea. Apoi spuse câteva cuvinte restului bandei. care începu să bată din palme și să scoată strigăte vesele. Toate acestea nu prevesteau nimic bun, și deaceia vă închipuiți bucuria mea când simții legăturile dela mâini atât de slăbite încât dacă aș fi vrut mi-aș fi putut libera mâinile complect. Dar cât prieste gleznele mele, tare mă temeam că n'am să pot răuși. căci la cea mai mică sforțare rana mea mă durea așa de tare încât eram silit să-mi mușc mustața ca să nu strig. Singurul lucru ce-mi rămânea de făcut era să stau liniștit, jumătate liber, jumătate legat și să aștept evenimentele.

Câteva clipe nu înțelesei nimic din ceea ce începuseră să facă. Unul dintre Spanioli se urcă într'uu brad tânăr și puternic dela un capăt al luminișului și legă de copac o frânghie. Apoi făcu același lucru cu un alt brad dela capătul opus. Capetele celor doi brazi a ârnau pe jos; eu așteptam cu curiozitate și chiar cu oarecare nerăbdare să văd ce aveau să mai facă. Toată banda începu să tragă de una din frânghii până ce înco-

voiă bradul în formă de arc, apoi. ca să mențină copacul în poziția aceasta, legară frânghia de un alt copac.. După ce încovoiaseră și celălalt brad în modul acesta, cele două vârfuri erau la câteva picioare unul de altul iar trunchiurile gata să se îndrepte și să-și reia prima poziție de îndată ce n'ar mai fi fost ținute de cele două frânghii. Înțelesei atunci planul diabolic pe care l zămiselise mintea lui El Cuchillo.

— E ti, îmi închipui, un om puternic, domnule colonel, îmi spuse șeful apropiindu-se de mine cu odiosul lui zâmbet,

— Dacă ai avea bunătatea să-mi scoți frânghiile acestea, v'aș arăta cât de puternic sunt.

— Suntem cu toții foarte curioși să știm dacă ești mai puternic decât acești doi brazi. Precum vezi, îți vom lega fiecare picior de câte unul din copacii aceștia, apoi vom da drumul la frânghii. Dacă ești mai puternic decât acești doi copaci, n'o să pățești nimic, dar dacă brazii sunt mai puternici ca d-ta, de! în cazul acesta, d-le colonel, vom avea câte o amintire dela d-ta de fiecare parte a luminișului.

Incepu să râdă, și ceilalți patruzeci îl imitară. Și azi încă, în zilele când nu mă simt în apele mele sau când mă apucă din nou un acces de-al vechilor mele friguri pe care le-am luat în Rusia, revăd în vis cercul acesta de chouri negre și sălbătice, cu ochii lor cruzi și cu dinții lor albi care străluceau la lumina flăcărilor.

E ciudat — și am auzit pe mulți exprimându-și această părere — cât de agere devin simțurile în momente grele cu acestea!

Sunt convins că niciodată viața nu e așa de intensă ca în clipa când știi că te așteaptă o moarte violentă. Simțeam mirosul rășinos al pădurii, vedeam fiecare crenguță de jos, auzeam fiecare foșnet al frunzelor, cum niciodată n'am simțit, n'am văzut și n'am auzit, decât poate în asemenea clipe, de primejdie. Așa, de pildă, cu mult înaintea oricărui altuia, înainte chiar ca șeful să-mi fi vorbit, eu prinsesem un sgomot înăbușit, monoton, care devenea tot mai deslușit cu fiecare clipă. La început fu un zgomot lab de tot; dar când șeful isprăvisese de vorbit, și în clipa când acești asasini îmi deslegau brațele ca să mă ducă la locul de tortură, auzii cât se poate de lămurit tropot de copite de cai și zăngănit de săbii. Se putea ca eu, care-mi dusesem viața în mijlocul caveriei ușoare de când îmi dăduseră primele tulle deasupra buzei, eu tocmai să nu recunosc apropierea unei trupe de călăreși în mers?

— Ajutor, camarazi, ajutor! strigai eu.

Răsculații se năpustiră asupra mea și în timp ce loviturile cădeau ca grindina asupra-mi, mă târără spre copaci. Continuai să strig cât mă țineau rărunchi:

— Ajutor, băeți! Vi se asasinează colonelul!

Rănile mele și suferințele pe care le înduram de câteva ceasuri produsese în mine un fel de delir, și mă așteptam, nici mai mult nici mai puțin, să văd apărând la intrarea luminiișului pe cei cinci sute de husari ai mei cu gorniștii și cu standardul în frunte.

Dar ceeace apăru în realitate, fu cu totul

altceva decât visase închipuirea mea. În luminișă intra în galop un tânăr frumos călare pe un cal minunat. Fața îi era smeadă avea o înfățișare plină de sinceritate, de vitejie și de hotărîre, care-mi amintea puțin ceea ce eram eu însumi. Purta o uniformă ciudată, care fusese fără doar și poate pe vremuri roșie, dar care se decolorase și luase culoarea frunzelor veștede. Pe mâneci avea însă galoane de aur, și capul îi era acoperit de o cască de metal lucitor împodobită cu un cochec pânăș de pene albe. Galopă până în mijlocul locului descoperit, fiind urmat de aproape de patru călăreți care purtau aceeași uniformă. La un ordin scurt, cei patru călăreți se opriră brusc cu un zăngănit de arme, în timp ce șeful lor înaintă în galop, mărșă pe calul lui. Recunoscușem imediat aceste uniforme străine: erau Engleji. Ii vedeam pentru prima dată, dar după înfățișarea lor generală și după atitudinea lor hotărîtă, constatai că tot ce mi se spusese era adevărat, și că erau niște oameni cu care era o plăcere să te bați.

— Ei, ce s'a întâmplat? strigă tânărul ofițer într-o franțuzească destul de stricată. Cine a chemat în ajutor?

În clipa aceasta binecuvântai lunile în care O'Brien, descendentul regilor irlandezi, mă învățase limba Engleză. Răsculații îmi scosese rădăcină picioarele frânghiile cu care eram legat, așa că n'aveam decât să-mi liberez mâinile, și ridicând sabia mea de lângă foc, dintr-o săritură fui în șea pe calul bietului Vidal. Da, cu toată glezna mea zdrobită, încălecai fără să ating măcar scările. Cu o lovitură de sabie tăiai frânele înfășu-

rate în jurul copacului și înainte ca Spaniolilor să le fi venit măcar în gând să scoată pistoalele, fui alături de ofițerul englez.

— Mă predau, domnule, îi strigai eu în limba lui, deși englezeasca mea nu făcea, cred, mai multe parale decât franceza lui. Dacă ați vrea să aruncați o privire asupra acestor doi copaci încovoiați, v'ați face o idee despre modul cum acești bandiți vor să rupă în bucăți un onorabil ofițer căzut în mâinile lor.

— *My God!* strigară ofițerul și soldații, ceea ce în limba noastră ar însemna: Dumnezeu!

Cele cinci săbii eșiră din teci cu un sgomot de fiare și cei patru oameni se apropiară. Unul dintre ei, care purta galoane de sergent, mă bătui pe umăr spunându-mi:

— Apără-ți pielea, Francezule!

Ah! ce bine era să ai un cal sub tine și o sabie în mână! În bucuria mea, începui să răcnesc, învârtind sabia deasupra capului.

Șeful cetei de guerilla se apropiase, cu veșnicul lui zâmbet pe buze:

— Imi permit să atrag atenția Excelenței Voastre, spuse el, că Francezul acesta e prizonierul meu.

— Are să vie cu noi în lagărul englez, răspunse scurt ofițerul.

— Asta e o călcare a îndatoririlor de alianță. Dar în orice caz, înainte de-l luați, aș vrea să vă spun ceva numai dv.

Se apropie de tânărul ofițer apoi, întorcându-se repede, îmi descărcă pistolul drept în față. Glonteale îmi trecu prin păr și-mi găuri chipul. Văzând că nu mă nimerise,

voia să-mi arunce arma'n cap, când dintr'o lovi ură de sabie, sergentul englez aproape îi despărți capul de corp. Nici nu-i făsnise bine sângele că toată ceata tăbărâse asupra noastră. Dar câteva lovituri de sabie și un galop bun ne puseră la adăpost de ei și după două minute coboram într'un trap liniștit drumul care ducea în vale.

Abia când râpele fură cu mult în urma noastră, când ne aflam deja pe câmp ne oprirăm să vedem ce pierderi suferisem în timpul luptei. Mie, deși rănit și sleit de puteri, inima-mi bătea cu mândrie. Acum aveau să se gândească bine cetele de guerrilla ale Spaniolilor înainte de a pune mâna pe cineva din al 3-lea de husari. Eram așa de mulțumit încât începui să țin Englezilor un mic discurs ca să le arăt cui îi săriseră în ajutor. Voiam să le mai spun câteva cuvinte bine simțite asupra gloriei și prieteniei care trebuie să unească pe viteji, dar ofițerul îmi tăia vorba.

— Bun, spuse el. Sergent, avem răniți?

— Calul soldatului Jones a căpătat un glonte de pistol în umăr.

— Soldat Jones, rămâi cu noi... D-ta sergent Holliday, du-te spre dreapta cu soldații Harvey și Smith și ia contact cu cercetașii husarilor germani.

Sergentul și oamenii lui porniră în direcția arătată, în timp ce eu și ofițerul ne îndreptam spre lagărul englez, urmați de călărețul al cărui cal fusese rănit! Nu ne trebui mult ca să ne deschidem unul altuia inimile, căci ne simțisem atrași din capul locului unul către celălalt.

Viteazul băiat făcea parte din nobilimea

engleză. Fusese trimis în recunoaștere de lord Wellington, comandantul suprem al trupelor engleze, ca să vadă dacă nu cumva Francezii înaintau prin munți. Numele complet al tânărului era Milord the hon¹⁾, Russel Bart.

Călărind așa sub luna plină pe noaptea aceasta frumoasă cum numai în Spania găsești, ne făcurăm confidențe ca doi frați. Înțelegeți, eram de aceeași vârstă, amândoi făceam parte din cavaleria ușoară (el era din al 16-lea de dragoni) și amândoi aveam aceleași ambiții.

Apoi furăm cât pe ce să ne certăm pe chestiunea dragonilor și husarilor, căci el era ridicul de mândru de regimentul lui, și tare aș fi vrut să vedeți cum s'a încruntat și cum a dus mâna la sabie când i-am dorit să nu se nimerească niciodată în calea regimentului 3. Însfârșit, îmi povesti că pierduse sume nebunești pariând care dintre doi cocoși va ucide pe celălalt, sau care dintre doi oameni va da gata cu pumnii pe celălalt; ei numesc asta „box“. Toate acestea mă mirară mult. Era mereu gata să parieze pe orice; la un moment dat, cum eu văzusem o stea căzătoare, nu-l apucă pe omul meu să parieze că el are să vadă mai multe ca mine, și încă cu 25 franci de stea, și nu renunță la ideia lui decât când îi spusei că punga mea rămăsese la guerilleros.

Stăteam deci de vorbă prietenește când soarele răsări și deodată auzirăm în apropiere de noi o salvă de muschete. Nu pu-

1) Prescurtarea aceasta înlocuiește titlul englez de „baronet“.

team vedea nimic din cauza neregularităților terenului, așa încât crezui că se dădea o luptă. Bart începu însă să râdă și mă lămurii că zgomotul venea din lagărul englez unde în fiecare dimineață soldații își descărcau puștile ca să vadă dacă scăpăratoarele erau uscate.

— Încă o milă și ajungem la avantposturi, spuse el.

Atunci întorsei capul și băgai de seamă că tot vorbind călăriserăm atât de repede încât dragonul cu calul rănit nici nu se mai vedea. Mă uitai în jurul meu: nu eram acolo decât noi doi, Bart și cu mine, amândoi cu cai buni. Incepui să mă întreb dacă, la urma urmelor, era chiar nevoie să fac și această ultimă milă care mă despărțea de avantposturile engleze. Țin însă, dragi prieteni să mă înțelegeți bine, căci n'aș vrea să vă închipuiți că mi-a trecut măcar prin minte să mă port necinstit. Trebuie să țineți seamă că războiul e o partidă care se joacă după reguli bine stabilite și că, atunci când regulile acestea nu sunt urmate, inamicul are dreptul să profite de ocazie. De pildă, dacă mi-aș fi dat cuvântul, aș fi fost un ticălos să mă gândesc măcar să fug.

Dar Bart nici măcar nu-mi ceruse cuvântul.

Printr'un exces de încredere mă pusese pe picior de egalitate cu el. Dacă eu l-aș fi luat prizonier pe el, l-aș fi tratat tot atât de curtenitor cum mă tratase și el pe mine, dar în acelaș timp aș fi luat măsuri de precauțiune contra oricărei încercări de fugă din partea lui luându-i spada, și aș fi avut grijă să păstrez lângă mine cel puțin unul din oamenii mei. Imi oprii calul

și-i explicai toate acestea, întrebându-l dacă vedea o călcare a legilor onoarei dacă l-aș fi părăsit. El cugetă o clipă și repetă de câteva ori cuvintele care pe englezește înseamnă: „Doamne Dumnezeule!”

— Așadar vreți să mă lăsați cu buzele umflate?

— Dacă nu cumva aveți vreun argument care să mă facă să mă răzgândesc.

— Singurul argument pe care-l văd e că dac'ați încerca v'aș tăia capul.

— Asta e un mic joc care poate fi jucat în doi, răspunsei eu.

— Atunci, vom vedea noi cine-l joacă mai bine, spuse el trăgând sabia.

O trăsesem și eu pe a mea, și eram hotărât să nu-l rănesc pe acest admirabil tânăr care-mi salvase viața.

— Gândiți-vă și dv., îi spusei eu.

Spuneți că sunt prizonierul dv. Cu tot atâta dreptate aș putea spune eu că dv. sunteți prizonierul meu. Suntem singuri și deși nu mă îndoiesc că sunteți de prima forță la sabie, nu puteți totuși spera să bateți cea mai bună lamă din șase brigăzi de cavalerie ușoară.

Drept orice răspuns, el lovi îndreptând vârful săbiei spre capul meu. Parai și retezai jumătate din panașul lui alb. El îmi destină o a doua lovitură, îi abătui arma și-i retezai și cealaltă jumătate din panaș.

— Dracul să vă ia cu scamatoriile dv. cu tot! strigă el.

— De ce mă atacați? Vedeți doar bine că nu vreau să răspund!

— Foarte frumos, dar atunci trebuie să veniți cu mine în tabără.

— Nici în ruptul capului.

— Pariez nouă la patru că o să veniți!

Și se repezi din nou la mine cu sabia ridicată.

La aceste cuvinte îmi veni o idee. Nu puteam hotărî chestiunea aceasta altfel de cât prin luptă? Bart mă puneă într'o situație penibilă. Unul dintre noi trebuie să iasă rănit. Evitai lovitura, și vârful lamei lui trecu la un deget de ceafa mea.

— Am să-ți propun ceva, îi strigai eu. Să jucăm în zaruri care dintre noi e prizonierul celuilalt.

Indată se luminează la față. Asta îi răscoli toată pasiunea lui pentru sport.

— Unde vă sunt zarurile.

— N'am.

— N'am nici eu, dar am cărți de joc.

— Ce joc? Alegeți!

— Ecarté.

Primind, nu mă putui stăpâni să zâmbesc. Cred că în toată Franța nu erau trei oameni mai tari ca mine la jocul acesta.

Nu ascunsei lui Bart lucrul acesta. Zâmbi și el.

— La mine acasă eram și eu privit ca un jucător excepțional. Avem șanse egale și dacă mă bateți, vă meritați libertatea.

Descălecarăm, și după ce ne legarăm caii, ne așezarăm de oparte și de alta a unei stânci netede. Bart scoase dintr'un buzunar un joc de cărți și-mi fu îndeeajuns să-l văd amescând cărțile ca să mă conving că nu aveam deaface cu un începător. Tăiarăm și el început,

Miza merita osteneală. El voia să adaoge o sută de guinee, dar ce însemnau banii

când însă soarta colonelului Gerard era în joc! Mi se părea că toți cei care erau interesați la rezultatul partidei, mama mea, husarii mei, corpul 6 de armată, Ney, Massena, Împăratul însuși, formau cerc în jurul meu în această vale pustie. Dumnezeu mare! ce cruntă lovitură dacă cărțile s'ar fi întors împotriva mea!

Eram însă plin de încredere: eram tot atât de renumit pentru modul cum jucam *ecarté* ca și pentru îndemânarea mea la sabie, și afară de bătrânul maior Bouvet care mă bătuse într-o zi la șaptezeci și șase de partide dintr'o sută, nimeni nu-mi putea ține piept.

Câștigai prima partidă, deși, trebuie să mărturisesc, mai mult datorită norocului, dar adversarul meu n'avea ce obiecta. La a doua jucai cum nu jucasem niciodată. Ne aprinseserăm așa de tare încât ne puserăm eu chipiul, el casca, pe stâncă alături de noi.

— Pun iapa mea roibă. Dv. puneți calul negru al dv.?

— S'a făcut.

— Cu șea, frâu, scări, cu tot.

— S'a făcut, strigai eu.

Demonul jocului pusese stăpânire pe mine. Mi-aș fi jucat husarii pe dragonii lui, de-aș fi putut.

Și atunci, începu adevărata partidă. O! juca bine Englezul meu, juca într'un mod demn de o asemenea miză. Dar eu, dragii mei, eram superb. Din cele cinci puncte îi și luasem trei. Bart își mușca mustăcioara și bătea toba cu degetele, în timp ce eu mă și vedeam în fruntea micilor mei demoni.

Acum însă, roata norocului se întoarse și Bart luă și el două puncte.

Aveam așa dar patru la doi. Dar la partida următoare, el îmi prilejui un joc așa de frumos încât nu-mi putui stăpâni un strigăt de bucurie. Dacă nici cu jocul acesta nu-mi câștig libertatea, gândeam eu, merit să rămân prizonier toată viața. Mă' ncing, se 'ncinge și el și se descheie la tunică. Fac și eu la fel. Bart joacă. Și ce să vezi, ultima carte a fiecăruia dintre noi era câte un rege. Englezul câștigase două puncte cu un joc mult inferior jocului meu. La gândul acesta îmi venea să mă tăvălesc pe jos, nu alta.

Ajunsesem la ultima partidă, cu patru puncte fiecare. Acum avea să se aleagă. Ne descinserăm săbiile. Era calm englezul, n'am ce zice; dar mie sudoarea îmi curgea până și în ochi, și vă mărturisesc că mâinele îmi tremurau când îmi luai cele cinci cărți ale mele de pe stâncă. Dar abia le privii că văzui regele, faimosul rege-atu. Aveam gura deschisă ca să anunț vestea cea mare, când vorbele mi se stinseră pe buze când ridicai ochii la camaradul meu.

Ținea cărțile în mână, dar pe chipul lui era atâta consternare și privea pe deasupra umărului meu cu atâta uimire, cu groază chiar... Mă întorsei repede și rămăsei și eu uluit de ceeace văzui.

Lângă noi, la cincisprezece metri cel mult, stăteau în picioare trei oameni. Cel din mijloc era destul de înalt, fără să fie prea mare de statură. Purta o uniformă de culoare închisă cu un mic bicorn cu pene albe. Dar mai mult îmi atraseră atenția chipul lui,

obrajii lui supti, nasul lui coroiat și gura lui care dădea impresia că omul acesta însemna ceva. Era încrunțat și bietul meu Bart îi aruncă o asemenea privire încât cărțile căzură una câte una pe jos.

La o oarecare depărtare în dosul lor, trei ordonanțe le țineau caii de căpăstru și în dosul acestora, o escortă de lăncieri.

— Ei, Crawford, ce vasăzică asta? întrebă omul dele mijloc.

— Auzi domnule strigă ofițerul din dreapta, lord Wellington întreabă ce înseamnă asta.

Bietul meu Bart bâlbâi cu mâna la viziera căștii cele întâmplare; dar chipul de piatră al comandantului suprem al forțelor engleze nu se împlânzi o clipă măcar.

— Frumos, n'am ce zice, domnule general Crawford, spuse el. Trebuie să veghiați îndeaproape la disciplina armatei dv. Cât despre d-ta, îi spuse el prietenului meu du-te în lagăr unde ai să te consideri în stare de arest până la sosirea mea.

Tare îmi fu milă, când îl văzui pe Bart încălecând și plecând cu capul plecat. Așa de milă încât nu putui suporta. Mă repezii înaintea generalului englez și pledai cauza prietenului meu. Ii spusei că eu, colonelul Gerard, țineam să atest bravura acestui tânăr ofițer. Ah! Elocvența mea, ar fi putut înmuia și inima cea mai împietrită; el însă rămase nepăsător.

— Cu ce greutate vă încărcăți în armata franceză catării?

— Cu două sutezece livre, răspunsei eu.

— Atunci îi încărcăți al dracului de prost, spuse lord Wellington. Duceți prizonierul sub escortă.

Lăncierii se apropiară; îmi venea să înnebunesc când mă gândeam la jocul de cărți pe care-l aveam în mână și la libertatea de care fusesem atât de aproape. Arătai generalului cărțile.

— Priviți, milord, îi spusei eu, mi-am jucat libertatea și am câștigat. Căci, după cum vedeți, am în mână regele.

Pentru prima dată luminează un zâmbet fața lui slabă.

— Dimpotrivă, eu am câștigat, îmi răspunse el, căci după cum vedeți, regele meu vă are în mână pe dv.

CUM AM INVATAT BOXUL IN ANGLIA

Nimeni nu punea la îndoială că Murat era un minunat ofițer de cavalerie, dar prea-i plăcea să-și dea aere de vitejie, cusur care nedreptățea pe mulți buni soldați. Lassale era și el un șef de întâia mână, dar vinul și excesele îi stricau. Cât despre mine, Etienne Gerard, eu nu aveam nici-unul din ifosele astea fanfaroane și, în acelaș timp, eram de o mare cumpătare, afară doar, câteodată, după înapoiere din vreo campanie sau când mă regăseam cu vreun vechi camarad.

Cu toate că nu m'am ridicat nici odată mai sus de gradul de colonel, calitățile mele erau bine cunoscute de toți cei care serviseră cu mine, și deasemeni și de către Engleji când mă făcuseră prizonier, în chipul în care v'am povestit aseară, m'au ținut sub pază bună la Oporta, și vă încredințez că n'au lăsat unui adversar ca mine prilejul să le lunec printre degete.

La 10 August fui condus sub bună escortă pe bordul vasului care trebuia să ne ducă în Anglia. Timp de opt zile cât a ținut călătoria pe mare am stat lungit pe spate, ca ținut, și nici măcar să mișc degetul cel

mic n'aş fi fost în stare, chiar de aş fi văzut vulturul regimentului meu căzând în mâinile inamicului. La sfârşitul lunii eram internat în închisoarea cea mare care fusese construită pentru noi la Dartmoor. O supranumiserăm *Hotelul Francezilor*, căci, eram acolo o mulţime de viteji, şi nenorocirea ce ne lovise nu ne împiedica să fim veseli.

Inchişi la Dartmoor nu erau decât ofiţerii care refuzaseră să-şi dea cuvântul, cea mai mare parte din ceilalţi prizonieri erau mateloţi sau simpli soldaţi. Mă veţi întreba de ce nu mi-am dat cuvântul, ca să mă bucur de acelaş bun tratament ca anumiţi alţi camarazi ai mei. Am să vă răspund că aveam pentru asta două motive, tot atât de bune unul ca şi celalt.

Înainte de toate, aveam o foarte mare încredere în mine căci eram convins că voi putea evada. În al doilea rând, familia mea deşi onorabilă, n'a fost niciodată prea bogată, şi nu mă puteam hotărî să iau. fie cât de cât, ceva din micul venit al mamei mele. Iată motivele pentru care am preferat să mă las îngropat în închisoarea aceea întunecoasă din Dartmoor.

Era unul din locurile cele mai ciudate din lume: acolo, în mijlocul aceluia vast teren necultivat, eram înţârcuiţi ca o turmă imensă de oi.

Şapte sau opt mii de oameni; soldaţi, înţelegeţi, oameni de experienţă şi de curaj. De jur împrejurul închisorii un zid dublu, cu un şanţ, şi paznici, şi sentinele; dar Englezii nu puteau nicidecum să nădăjduiască că vor putea ţine oameni de soiul ăsta, ca pe nişte iepuri în coteţe. Şi într'adevăr

oamenii evadau câte doi sau în bande de câte zece, de câte douzeci, și atunci tunurile duceau, patrulele alergau, iar noi, cei rămași ne puneam pe răs, pe dansat, și strigam cât ne ținea gura. „Trăiască Împăratul“ până'n momentul în care paznicii furioși îndreptau puștiile împotriva noastră.

Aveam adesea mici răsvrățiri; atunci se aducea infanterie și tunuri din Plymouth, iar noi începeam din nou să răcnim cât ne țineau plămânii. „Trăiască Împăratul“! ca și cum voiam să fim auziți până la Paris.

Al erau momente în care nu te plictiseai la Dartmoor, și dădeau destul de furcă acelor care erau însărcinați cu paza noastră.

Prizonierii își aveau și ei tribunalele lor, care-și țineau ședințele și dădeau pedepsele. Furtul și certurile căpătau cutare și cutare pedeapsă, dar pedeapsa cea mai gravă era rezervată trădătorilor.—În ziua sosirii mele unul, anume Meunier, din Reims, desvăluise englezilor un complot de evadare. Pentru un motiv oarecare n'a fost despărțit îndată de ceilalți prizonieri și, cu toate implorările lui a fost lăsat peste noapte cu camarazii pe care-i trădase. Chiar în noaptea aceea s'a constituit un tribunal cu un judecător și un apărător, desbaterile se ținură cu glas scăzut, și dimineața, când veniră paznicii ca să-l puie în libertate pe condamnat, nu mai putură da de o urmă măcar a omului aceleuia.

Erau oameni, nu glumă, prizonierii aceștia, își aveau felul lor de a aranja propriile lor afaceri.

Ofițerii ocupau o aripă separată, și formam un grup ciudat. Ni se lăsaseră unifor-

mele, așa încât nu era o armă care să nu fi fost reprezentată. Erau vânători cu dolmane verzi, husari ca mine, dragoni albaștri, lăncieri cu plastron alb, voltijori, grenadieri, artileriști și pontonieri. Dar ofițerii de marină formau cel mai mare număr, căci, pe mare, Englezii fuseseră întotdeauna mai tari.

Deabia ajunseseam la Dartmoor că și încep să-mi înjghebez un plan de evadare și vă puteți ușor închipui că mie, cu spiritul meu încercat de doisprezece ani de război, nu-mi trebui mult timp ca să găsesc un mijloc.

Trebuie să știți mai înainte de toate că cunoșteam întrucâtva limba engleză, ceea ce avea să-mi fie de mare folos.

Învăța-em puțină englezească în timpul celor câteva luni pe care le petrecusem în fața Danzigului cu locotenentul O'Brien din regimentul irlandez, un urmaș al vechilor regi ai țării.

Eram doi ofițeri în aceeași celulă, lucru care nu-mi convenea deloc. Camaradul meu de închisoare, Beaumont un artilerist, era o fire închisă.

Rar mi se întâmplă să întâlnesc un om pe care să nu mi-l fac, repede prieten, căci caracterul meu și felul meu de a mă purta sunt după cum știți foarte sociabile. Dar omul acesta nu avea niciodată un zâmbet pentru glumele mele și nici vreo lacrimă pentru necazurile mele; ședea ceasuri întregi cu privirea fixă, astfel că mă gândeam uneori că cei doi ani ai lui de captivitate îi cam lăbiseră mințile.

Doamne, cât ași fi dorit să-l am lângă

mine pe vechiul meu prieten Bouvet sau pe vreunul din camarazii mei huzari în locul momâiei ăsteia. Eram însă silit să mă mulțumesc cu el și nicio evadare nu era cu putință, desigur, dacă nu se asocia la proiectul meu, căci nu puteam face nimic care să nu fi știut el. Adusei mai întâi vorba pe ocolite, apoi mai pe șleau, până ce însfârșit îmi păru hotărât să-mi împărtășesc soartă. Mă apukai să crătez zidul, podeaua, tavanul, dar oricât sondam și pipăiam, nu dam decât de grosimi și de soliditate. Ușa era de fier cu o broască enormă și cu ferestruică de zăbrele prin care gardianul își arunca privirile în celula noastră, de două ori pe noapte.

Ca mobilier aveam două paturi, două scaune, două lavoare, atâta tot. Era îndeajuns pentru mine: nu avusesem niciodată atâta confort în timpul celor doisprezece ani petrecuți în campanie. — Dar cum să ieși de aici? — Noapte cu noapte mă gândeam la cei cinci sute de huzari ai mei, și aveam niște coșmaruri îngrozitoare. Ba mi se năzărea că toată încălțăminteă oamenilor mei trebuia reînoită; ba îmi părea că toți caii s'au îmbolnăvit dintr'odată dela niște furaje mucedu; altă dată, mi se părea că văd șace escadroane de ale mele care s'au predat prizonieri sub ochii Impăratului; atunci mă trezeam năpădit de sudori reci și mă apucam din nou să bocănesc în zid și să-l sondez.

Avea celula noastră o singură fereastră, dar era prea mică; nici măcar un copil nu putea trece prin ea. Mai mult încă, era apărată de un drug gros de fier la mijloc. Lu-

crul nu era de'el încurajator, o să admiteți, dar mă convinsei totuși că numai într'acolo trebuiau îndreptate toate sforțările noastre. Și, culmea nenorocirii, fereastra aceasta răspundea în curtea de exercițiu, care era înconjurată de două ziduri înalte. Dar cum spuneam posacului meu camarad: „De Vistula va fi timp să ne ocupăm după ce vom fi trecut Rinul“. Până una alta izbutii să scot o bucată de fier din patul meu și mă apucaii de lucru ca să desprind cimentul care înșepenea drugul de fier. Lucram timp de trei ore, apoi mă aruncam în patul meu, de cum auzeam pasul gardianului. Reluam lucrul timp de alte trei ore și uneori încă alte trei ore căci îl găseam pe Beaumont atât de încet și de neîndemânatec în cât nu mă puteam bizui de cât pe mine singur. Îmi închipuiam regimentul meu al 3-a de huzari așteptându-mă afară, înșirați până la unul, cu trompeți, stindarde și șabrace de piele de leopard. Atunci lucram lucram ca un nebun, până'ntr'atât că fierul meu se acoperea de sânge.

Izbutii să desprind cimentul pe care-l ascundeam în perna mea; apoi drugul de fier începu să joace în scobitura făcută, și într'o bună zi, cu o sforțare violentă, îl smulsei definitiv; îmi făcusem primul pas spre libertate.

O să mă întrebați întru cât eram mai înaintat, deoarece, după cum v'am mai spus, nici un copil n'ar fi putut trece prin deschizătură: Câștigasem totuși două lucruri, o uneltă și o armă. Cu una puteam desprinde piatra care încadra fereastra; cu cealaltă m'ași putea apăra după ce aș fi

afară. Imi îndreptai atunci toate puterile asupra pietrei acesteia, și izbii, izbii cu vârful ascuțit al drugului până ce scosei toată tencuiala ca să liberez piatra. În timpul zilei puneam totul la loc. Paznicul n'a apucat să vadă niciodată vreun firicel de praf pe podea.

După trei săptămâni de muncă, piatra era desprinsă; am scos-o din locul ei și astfel am izbutit să-mi fac o deschizătură prin care putui număra, fericit, zece stele, pe câtă vreme înainte nu puteam zări decât patru.

Totul era gata de acum în colo, pentru evadarea noastră și pusei piatra la loc având grije să maschez crăpăturile cu seu și cu grăsime. Peste trei nopți luna va fi dispărut, și momentul ar fi prielnic încercării noastre.

N'aveam nici cea mai mică îndoială că voi ajunge până la curte, dar odată acolo, cum să ies? Ce umilință pentru mine, să fiu nevoit să mă întorc, ca un șoarece speriat, în gaura mea, sau să iu oprit de paznici și să fiu aruncat într'una din acele celule umede, sub pământ, rezervate prizonierilor surprinși în tentativă de evadare. Începui să cumpănesc.

N'am avut niciodată prilejul, știți doar să arăt ce-a i fi putut face ca general. Uneori, după un pahar sau două mă vedeam capabil de combinațiile, cele mai surprinzătoare și aveam simțimântul că dacă Napoleon mi-ar fi încredințat un corp de armată, lucrurile ar fi luat cu totul altă întorsătură pentru el. Oricum ar fi fost, un lucru era neîndoios; că pentru micile stratageme ale

războiului, mă puteam măsura cu orișicine și eram sigur că acum mai ales, calitățile acestea nu vor da greș.

Zidul interior pe care trebuia să-l trec avea o înălțime de douăsprezece picioare iar sus la creastă era apărat cu vârfuri de fier la distanță de trei degete. Cât despre zidul exterior nu l-am putut zări decât odată sau de două ori, când era deschisă poarta curții de exercițiu. Mi se păruse că ar fi cam de aceeași înălțime prevăzut de asemenea cu vârfuri de fier. Distanța dintre cele două ziduri era de peste douăzeci de picioare și aveam motive să cred că nu se aflau sentinele decât la porți. În afară de asta mai știam că se află o întreagă linie de soldați afară. Astea erau, prieteni, greutățile ce-mi stăteau în cale și niciun fel de scule ca să le birui decât cele două mâini ale mele.

Un lucru pe care mă bizuiam era statura înaltă a camaradului meu Beaumont. Dacă puteam urca pe umerii lui și să mă agăț de vârfurile de fier, mi-ar fi fost ușor să escaladez zidul.

Un alt lucru important era alegerea sentinelei care va fi de serviciu sub fereastră în momentul tentativei noastre. Se schimbă din două în două ore ca să se asigure de vigilența lor, dar eu care-i studiam îndeaproape în fiecare noapte, observasem o mare diferență între ele. Erau unele care făceau o pază atât de bună că nici măcar un guzgan n'ar fi putut să străbată curtea fără ca să fie zărit, pe când alții și-o făceau ușor și chiar dormeau rezemați de pușca lor, tot atât de confortabil ca și într'un pat bun.

Ochisem mai ales una din sentinele, un băiat gras și buclat care se ghemuia în umbra zidului și trăgea niște soamne de nu-l trezeau nici pietriccele pe care i le aruncam ca să mă mai amuz. Printr'un noroc neașteptat fu rândul soldatului acestuia să fie de pază dela miezul nopții la ora două, în noaptea pe care o hotărîserăm pentru evadarea noastră.

În ultima zi, eram într'o astfel de stare de agitație că nu mai conteneam să umblu prin celulă, alergând din colț în colț, ca o veveriță într'o colivie. În fiecare clipă îmi închipuiam că paznicul avea să observe că drugul fusese desprins sau că sentinela avea să observe crăpăturile din tencuială, pe care, oricum, nu le putusem ascunde pe dinafară cum făcusem pe dinăuntru. Cât despre tovarășul meu ședea la picioarele patului său, adâncit în gânduri, aruncându-mi din când în când o privire piezișe și mușcându-și unghiile ca cineva care complotază.

Curaj, prietene, îi striga-i bătându-l pe umeri, ai să-ți revezi tunurile înainte de o lună.

— Foarte bine, spunea el, dar spre care parte vei apuca când vei fi liber?

— Spre coastă, răspunsei.

— E mult mai probabil că vei merge deadreptul la celulele subterane sau pe pontoanele din Plymouth,

— Un soldat trebuic să-și încerce norocul; numai fricoșii văd totul în negru.

O roșăță îi coloră buzele la cuvintele acestea, și aceasta îmi făcu plăcere, căci era primul semn de curaj pe care-l observasem la el. Înșfăcă urciorul lui cu apă ca și cum

ar fi voit să mi-l arunce în cap, dar ridică din umeri și recăzu în mutismul lui obișnuit, rozându-și unghiile, cu ochii ațintiți în podea. Nu mă putui împiedica să mă gândesc, privindu-l, că poate fac un prost serviciu artileriei, readucându-i namila asta resemnată.

În viața mea nu mi s'a părut o seară mai lungă. Pe înserat, izbucni o furtună strașnică. Privcam pe fereastră; nori negri alergau cu o repeziciune extremă pe cer. Ploaia turna cu gălețile și cum vântul răpăia, nu era chip de auzit pasul sentinelor. Dacă nu le aud eu, mă gândii, e probabil ca și ele să nu mă audă. „Și așteptai momentul în care paznicul veni să arunce o privire prin zăbrelele ușii noastre. Apoi mă dusei la fereastră, și nevăzând sentinela care, fără îndoială trebuie să se fi adăpostit într'un colț, la adăpost de ploaie, recunoscui că sosise momentul. Scosei drugul, desprinsei piatra și făcui semn tovarășului meu să treacă înainte.

— După d-ta. colonele, spuse el. Prefer să-mi arăți drumul.

— Foarte bine! urmează-mă, atunci, și în tăcere, dacă ții la viața d-tale.

Auzeam în întuneric cum îi clănțăneau dinții și mă întrebam dacă vreun om mai avusese vreodată un astfel de asociat într'o întreprindere atât de disperată.

Totuși apucaii drugul și urcându-mă pe scaunul meu, trecui capul și umerii pe gaură. Tot îndesându-mă, izbutisem să-mi trec și pieptul, când deodată tovarășul meu mă apucă de genunchi și începu să strige din

răsputeri : „Ajutor! Ajutor! Evadează un prizonier!”

Ah! prieteni, ce-am simțit în momentul acela! Înțelesei pe dată jocul acelui ticălos. Dece și-ar fi riscat pielea să escaladeze ziduri atunci când își putea obține libertatea împiedicând evadarea altui prizonier? Il recunoscusem ca un laș și ca o cutră, dar niciodată nu mi-ași fi închipuit că ar putea coborî până la treapta asta de josnicie.

Nerodul de el! nu părea să-și dea seama că era pierdut într'un chip mult mai sigur ca mine. Mă smucii din strâmtoarea feres-truicii și recăzând pe picioare în celulă, îl apucaii de gâtlee și-l lovii în două rânduri cu drugul de fier. La prima lovitură pe care i-o dădii începu să urle ca un câine pe care-l calci pe labe. La a doua lovitură căzu cu un strigăt înăbușit. Apoi mă așezai pe patul meu și așteptai cu resemnare pedeapsa pe care-or alege-o temnicherii ca să mi-o aplice.

Dar trecu o minută, apoi încă una. fără ca să fi auzit altceva decât respirația scurtă și gâfâitoare, a ticălosului întins pe podea. Era cu puțință oare ca strigătele lui să nu fi fost auzite din pricina sgomotului cumplit produs de furtună? La început nu fu decât o mică speranță, apoi minutele trecură și nu veni nici un sgomot nici dinspre coridor nici dinspre curte. Imi ștersei sudoarea rece care-mi curgea depe frunte și mă întrebai ce cale să apuc.

Asupra unui punct nu mai încăpea nicio îndoială: omului acestuia trebuia să-i viu de hac. Dacă-l lăsam acolo, putea să-și revie, în simțiri și să dea alarma. Nu mai îndrăz-

neam să aprind lumina, băjbăii prin întuneric, și mâna mea întâlnește ceva umed. Era capul lui Ridicai drugul, dar un alt sentiment mă împiedică deodată să lovesc. În doldora bățăliilor am omorât destui oameni, oameni de onoare care nu-mi făcuseră niciun rău. Aveam acum la picioarele mele pe ticălosul acesta nedemn să trăiască, și care încercase să-mi facă atâta rău, și cu toate astea nu mă puteam hotărî să-i zdrobesc capul.

Totuși respirația grea a trădătorului mă făcu să nădăjduesc că va mai trece multă vreme până să-i revie în fire. Il legai cobză cu făși rupte din cearceaf și-i pusei un căluș în gură. Vă amintiți că mă bizuiam pe statura lui înaltă ca să mă ajute să escaladez zidul.

Incepui să rup deci fășii din cearceaful lui Beaumont și dintr'al meu; împletii fășiile acestea și făcui din ele o frânghie strașnică pe care o prinsei de mijlocul drugului de fier, care să fi fost lung de un picior. Apoi reluai drumul prin fereastră și mă lăsa să lunec în curte unde cădea o ploaie torențială, pecând vântul își făcea mendrele mai aprig ca oricând. Mă ținui în umbră de-a lungul zidului închisorii, dar era întuneric ca într'o peșteră de nu-mi vedeam nici mâna. Deci n'aveam de ce să mă mai arunc asupra santinelei, știam că nu mai am a mă teme de ea. Când fui la picioarele zidului asvârlii drugul și spre marea mea bucurie, rămase agățat între vârfurile ascuțite care apărau cresta. Mă cățărai cu ajutorul frânghiei, o trăsei după mine, și mă lăsa să lunec de cealaltă parte, apoi escaladai și

al doilea zid în acelaș chip, și stam călare în mijlocul vârfurilor ascuțite când văzui strălucind ceva dedesubtul meu în întuneric.

Era baioneta sentinelei; era atât de aproape de mine (zidul acesta nu era atât de înalt ca celalt) încât aplecându-mă, ași fi putut să-i scot baioneta de pe țeavă.

Omul sta acolo, fredonând un cântec și lipindu-se de zid ca să se apere de ploaie, nebănuind că la doi pași pași deasupra lui se afla un desnădăjduit, gata să-i înfigă propria lui baionetă în piept. Eram gata să sar când, bombonind o înjurătură, soldatul își puse din nou arma pe umăr și-și reluă ronda. Il auzii cum se depărtează bălăcind prin noroi. Mă lăsai să lunec dealungul funiei și, părăsind-o acolo începui să alerg prin păragine.

Doamne! cum mai aleargam! Vântul și ploaia îmi biciuiau fața. Cădeam în gropi, dădeam buzna în mărăcinișuri eram sfâșiat cu răsufierea tăiată plină de sânge. Limba îmi era secată. picioarele ca de plumb iar inima 'mi bătea ca toba, dar alergam într'una.

Dar nu-mi pierdui capul, prieteni; calculasem toate bine, dinainte. Toți fugarii se îndreptau spre coastă eu apucaii spre interiorul ținutului, cu atât mai mult că spuseseam contrariul lui Beaumont. Voi fugi spre nord în timp ce ei au să mă caute spre sud. Poate că mă veți întreba cum de mă puteam dirija pe o noapte ca asta. Vă voi răspunde, că mă îndreptam după direcția vântului. Observasem în închisoare că sufla dinspre nord: n'aveam decât să um-

blu mereu cu fața spre vânt ca să fiu sigur că eram în direcția cea bună.

Alergam mereu, după cum v'am mai spus când deodată văzui lucind înaintea mea prin întuneric două lumini. Mă opri o clipă nehotărît. Purtam încă uniforma huzarilor, și primul lucru ce aveam de făcut, era să-mi procur haine care să nu mă trădeze. Dacă luminile acestea veneau dela o locuință, era probabil că voi găsi ceea ce mi trebuia. Mă apropiiai deci regretând că-mi părăsisem drugul de fier, căci eram hotărît să lupt mai bine până la moarte decât să mă las prins din nou.

Dar luminile erau dela cele două felinare ale unei trăsurii, la lumina căroră văzui un drum larg întinzându-se înaintea mea. Mă apropiiai tot mai tare, târându-mă, și văzui că una din roțile trăsurii era spartă și zăcea în drum. Mai revăd și acum trăsura cea mare neagră, strălucind sub ploaie, cele două animale aburinde și pe băiatul acela tânăr ținându-le de hățuri. Pe când priveam, geamul dela trăsură se lăsă jos și un chip încântător se încadră în portieră.

— Ce-o să ne facem? spuse poștalionului doamna, cu o voce plină de spaimă. Sir Charles desigur că și-a pierdut drumul, și voi fi silită să-mi petrec noaptea în bărăganul ăsta.

— Vă pot fi de vreun ajutor, doamnă? spusei ieșind din deșis și înfățișându-mă în lumina felinarelor.

O femeie în grea cumpănă e pentru mine lucru sfânt și aceasta de-aici era minunat de frumoasă. Nu trebuie să uitați că cu toate

că eram colonel nu aveam decât două zeci și opt de ani.

Ce strigăt de groază a scos ea și cu ce ochi uluiți m'a privit poștalionul ! Înțelegeți că după goana ce a lungă prin întunericul orb, cu capelul meu spart, cu fața mânjită și cu uniforma plină de noroi și sfâșiată de măcăciuniș, nu eram desigur de fel prezentabil. Totuși după ce trecu primul moment de surprindere, călătoreasa își dădea seama că eram umilul ei servitor, și putui chiar citi în ochii ei frumoși că manierele și chipul meu făcuseră anumită impresie asupra ei.

— Sunt dezolat că v'am speriat, doamnă, îi spusei: am văzut accidentul care vi s'a întâmplat, și n'am putut face altceva decât să vă ofer ajutorul meu.

— Vă sunt foarte recunoscătoare, domnule, spuse ea. Am avut o vreme îngrozitoare dela plecarea noastră din Tavistock. Și culmea nenorocirii, una din roți s'a spart și iată-mă singură în mijlocul băרגanului. Soțul meu, sir Charles Meredith, s'a dus să caute ajutor și tare mă tem să nu fi rătăcit drumul.

Tocmai voiam să încerc s'o liniștesc și s'o consolez, când ochii îmi căzură asupra unei mantale mari negre, împodobite cu astrakan, care se afla pe canapeaua din fața doamnei: trebuie să fi fost mantaua soțului ei. Asta era cc-mi trebuia ca să-mi ascund uniforma. Apucături de hoț de drumul mare, veți spune ! Dar nevoia nu cunoaște lege, și mă aflu în țară inamică.

Presupun, doamnă, că mantaua aceasta

aparține soțului dv., spusei. Mă veți ierta, sunt sigur, dar mă văd forțat să...

Și pe când vorbeam trăsei mantaua prin portieră.

Nu vă pot descrie expresia de surprindere și de desgust care se zugrăvi pe fața ei.

— O cum m'am înșelat în privința d-tale! exclamă ea.

Ai venit așa dar, nu să-mi dai ajutor, ci ca să mă jefuiți. Aveai toate aparențele unui gentleman și-mi furi mantaua soțului meu!

— Doamnă, vă rog să nu mă condamnați înainte de a mă fi ascultat. Nevoia mă împinge să iau mantaua aceasta dar dacă voiți să aveți bunătatea să-mi spuneți numele fericitului muritor care este soțul d-v., vă făgăduiesc că-i voi trimete înapoi vesmântul.

Expresia ei se îndulci, cu toate că încerca să pară iritată.

— Soțul meu, îmi răspunse ea, este sir Charles Meredith; se duce' la închisoarea din Dartmoor, însăreinat cu o misiune importantă din partea guvernului. Vă rog domnule. să vă continuați drumul și să lăsați aci ce-i aparține. Înapoițați-mi mantaua soțului meu.

— Doamnă, răspunsei, ceea ce-mi cereți e cu neputință. Dacă binevoiți să-mi îngăduiți să mă așez lângă dv. v'ași putea explica de ce am absolută nevoie de mantaua aceasta.

Dumnezeu știe la ce prostii ași fi fost în stare să mă dedau dacă n'ași fi auzit în clipa aceea o chemare din depărtare. la care micul poștalion răspunse bucuros.

Intorsei capul și zării la oarecare distanță de noi lumina unui felinar care se apropia repede.

— Iertați-mă, doamnă, dar sunt silit să vă părăsesc, spusei, Il puteți încredința pe soțul dv. că voi avea cea mai mare grijă de mantaua lui.

Cât eram de grăbit, mai zăbovii o clipă ca să sărut mâna marchizei; dar ea și-o retrase repede, prefăcându-se, cu un gest încântător că este ofensată de îndrăzneala mea. Strânsei mantaua la subsuoară și mă infundai în întuneric

Imi dădui silința să pun între mine și închisoare o distanță atât de mare pe cât mi-o îngăduia restul nopții. Imi urmai fuga, tot cu fața în bătaia vântului. Din când în când, eram silit să mă opresc ca să-mi mai recapăt răsuflarea, și apoi porneam din nou până ce nu mă mai țineau picioarele și mi se îndoiau genunchii. Eram tânăr, aveam mușchi de oțel și un trup călit de doisprezece ani de război și de câmp. Astfel că mai putui rezista încă trei ore, orientându-mă tot după vântul de care nu mă feream să-mi biciuiască fața. În vremea asta, calculai că trebuia să fiu la vreo zece leghe de Dartmoor. Ziua începuse să mijească și mă culcai prin bălării.

Dar nu fu un somn bun. Agitat cum eram avui o serie de visuri în care toate luau o întorsătură rea pentru mine. Imi aduc aminte că, în cel din urmă, șarjam un careu de grenadier maghiari cu un singur escadron pe cai istoviți, și auzii propriul meu strigăt scos de huzarii mei: „Trăiască Împăratul!“ Mă ridicai dintr'un salt pecând strigătele îmi mai răsunau în urechi, și cum îmi frecam ochii, întrebându-mă dacă sunt nebun, auzii același strigăt repetat de cinci

mii de voci. Privii în direcția de unde păreau că vin strigătele acelea puternice, și zării atunci, în lumina dimineții, lucrul la care m'ași fi așteptat cel mai puțin pe lumea asta. Colo, la cinci sute de metri de mine, se înălța... groaznica închisoare din Dartmoor din care evadasem. Dacă mi-aș fi continuat fuga încă numai câteva minute, aș fi dat de zid. Am fost atât de surprins de ceea ce vedeam încât la început nu mă putui dumiri cum de se putuse întâmpla una ca asta. Apoi lucrul se limpezi pentru mine, și-mi smulsei părul din cap de disperare. Vântul își schimbase direcția dela nord pre sud în timpul nopții, și, cum l-am avut mereu în față, am făcut cinci leghe într-o direcție și cinci leghe în cealaltă, așa că mă regăseam la punctul meu de plecare. Astfel, goana mea nebună, căderile mele în gropi și în mărăcini, toate astea n'au-eră ca țintă decât să mă readucă aci! Gândindu-mă la aventura aceasta atât de caraghioasă, necazul meu se schimbă deodată într-o veselie nebună și fui apucat de un acces de râs de mă tăvăleam prin iarbă.

Și aveam și dreptate să râd căci îmi dădai curând seama că accidentul acesta mă favorizase. Paznicii își începuseră, firește, cercetările începând din locul unde-mi însușisem mantaua lui sir Charles Meredith, și, din ascunzișul meu, îi văzui alergând spre punctul acela.

Niciunul din ei nu-și putea închipui că mă întorsesem de unde plecasem și că stau foarte liniștit printre ierburi. Și prizonierii aflaseră despre evadarea mea și toată ziua strigătele lor de bucurie, ca și acel care

mă trezise dimineața, nu fucetau să-mi aducă mărturia simpatiei lor. Din locul meu, dominam curtea și puteam să-i văd. La un moment dat auzii un srigăt de furie, și văzui pe Beaumont, cu capul învelit în pansamente, străbătând curtea susținut de doi gardieni. Nu vă pot descrie câtă bucurie mi-a pricinuit vederea aceasta.

Stătui toată ziua ceea lungă în ascunzătoare mea, ascultând cum sunau orele sub mine, la orologiul închisorii.

Aveam buzunarele pline de pâinea pe care o economisise din rațiile mele, și, scotocind prin buzunarele mantalei mele de împrumut, găsii acolo o ploscă de argint plină cu un coniac excelent. Mai găsii prin buzunare o tabacheră de baga, o batistă de mătase și un plic albastru cu pecetie roșie, adresată guvernatorului închisorii din Dartmoor. Hotărîi că voi trimite înapoi proprietarului lor primele două obiecte precum și mantaua; dar în ceea ce privește scrisoarea eram cam încurcat, căci guvernatorul se purtase întotdeauna foarte curtenitor față de mine, și un sentiment de onoare mă oprea să pătrund secretul corespondenței sale. Aproape mă hotărîsem să las pe undeva la vedere pe o piatră din drum, la o distanță de închisoare cât bate o pușcă. Dar mă gândii că asta ar da de veste că mă aflu prin apropiere și rămăsei la hotărîrea să păstrez scrisoarea la mine. Deocamdată o pusei deci cu grijă la loc în buzunarul interior al mantalei.

Era un soare frumos, care-mi uscă repede hainle, și, când se lăsă iar noaptea pornii din nou la drum. Vă încredințez că de data

asta nu m'am mai înșelat și lăsai opt leghe între mine și nchisoare. Planul meu era să ajung la coasta de nord unde cu siguranță că voi da de contrabandiști și de pescari gata întotdeauna să ridice premiul pe care-l acorda Impăratul, acelor care-i aduceau înapoi prizonieri francezi. Imi scosesem nașul de pe capul ca să evit de a fi observat, dar chiar și cu mantaua mea, mă temeam ca mai devreme sau mai târziu să nu mă trădeze uniforma mea. Singura mea grijă dar, era să-mi fac rost de un deghizament complet.

Către mijlocul zilei, ajunsei la o vâlcea singuratecă în mijlocul căreea se afla o căsuță tare curățică cu o grădiniță în față, închisă cu o barieră. Un cârd de găini ciugulea primprejur. Stătui la pândă pe după un tufiș, căci acesta îmi părea locul nimerit unde mi-ași putea face rost de cele trebuitoare. Pâinea mi se isprăvisese și goana aceasta lungă mă flămânzise. Voi găsi acolo cel puțin un pui și ceva ouă. Im lăsa gura apă numai gândindu-mă la așa ceva.

Cum stam la postul meu de observație, întrebându-mă cine oare o fi locuind în căsuța asta retrasă, văzui peșind un omuleț vioi, însoțit de altul mai în vârstă care ducea în mâini două măciuci groase. Le dete apoi tânărului său însoțitor care începu să să le balanseze de sus în jos și să le învârtască în jurul capului cu o repeziciune extremă. Celalt sta lângă el, examinându-l cu mare atenție și din când în când îi da sfaturi. După ce urmă exercițiul acesta un timp oarecare luă o frânghie și începu să sară ca o fetiță, pe când bătrânul îl observa

cu gravitate. Mă tot întrebam ce puteau fi oameni aceea: singura idee care-mi veni era că unul ar fi medicul iar celalt bolnavul care se supunea unui tratament ciudat.

Și cum mă tot gândeam la asta omul începu să alerge și se întâmplă ca el să vie în direcția mea pe când tovarășul său se întorcea în casă. A-ța îmi convenea de minune. Voi lua hainele omulețului și voi alerga până'n satul cel mai apropiat unde îmi voi putea cumpăra provizii. Puii de găină erau desigur foarte momitori, dar în casa asta se aflau cel puțin doi băbați, și îmi spuneam că ar fi poate mai cumințe să nu mă încumet, căci nu avem arme.

Stătui pitit printre tufișuri. Auzii curând pașii ale gătorului și-l văzui aproape de mine cu fața scaldată în sudoare. Mi se părea bine zidit, dar era scurt, atât de scurt încât mă temeam că hainele lui nu-mi vor fi de nici un folos. Încă un pas și avea să îmi calce pe trup, când mă ridicai deodată în fața lui. De l-ați fi văzut, prieteni, cu ce ochi mă privea !

— Ei drăcia dracului ! strigă el, o fi pe aici vreun circ sau e anul ăsta carnavalul mai devreme ?

— Scuzați-mă. domnule. spusei, dar mă văd nevoit să vă rog să-mi dați hainele d-voastră.

— Să-ți dau ce ?

— Hainele d-voastră.

— Ei, dar știți că ești nostim ! Și dece, mă rog, trebuie să-ți dau hainele mele ?

— Pentrucă am nevoie de ele !

— Și dacă nu vreau ?

— By Jove ! spusei, nu-mi va rămânea altă alegere decât să ți le scot.

El își vârî mâinile în buzunarul parde-
siului și un zâmbet trecu pe fața lui rasă
de tot.

Aha să-mi le scoți ! zise el. Nu-ți lipsește
îndrăzneala, stimabil e ; par dă-mi voie să-ți
spun că de astădată a greșit adresa. Văd
acum cine ești : ești un evadat dela închi-
soarea de colea. Dar se vede că nu știi cine
sunt eu ! Ei bine draguțele, sunt cel mai
bun boxeur din Bristol, șampionul Sudului.

Mă privi cu ochii lui mari, ca și cum de-
clarația asta ar fi trebuit să mă facă să in-
tru în pământ. Dar eu zâmbii la rîndul meu,
și-l privii din cap până'n picioare, răsucin-
du-mi mustața.

— Se poate să fiți un om foarte viteaz,
spusei, dar când vă voi fi spus că aveți
înaintea d-v., pe colonelul Etienne Gerard,
dela huzarii din Conflans, veți recunoaște
că nu vă rămâne alta de făcut, decât să-mi
dați hainele d-v., fără nici o altă obser-
vație.

— Ia seama. „monsir !“ strigă el. O să
ieși tăbăcit rău din chestia asta. Apoi se a-
șeză în fața mea într'o poziție ciudată, cu
un braț întins și cu pumnul la înălțimea o-
chiului, iar cu celalt deacurmezișul pieptu-
lui. Cât despre mine nu cunoaștem absolut
nimic din metodele de luptă ale oamenilor
acestora, dar cu sau fără arme, pe jos sau
călare, sunt întotdeauna dispus să-mi joc
rolul. Dar înțelegeți că un soldat nu-și poate
alege întotdeauna felul de a bate, și e silit
s'o scoată la capăt cum o putea. Mă repezii
deci asupra lui, și-i dădui o lovitură puter-

nică cu piciorul. În aceeași clipă, picioarele mele sburară în aer, și văzui tot atâtea stele verzi ca și la Austerlitz, iar ccafa îmi sună dogit pe o piatră. După aceea nu-mi mai amintesc de nimic.

Când îmi revenii în fire, eram culcat pe un pat de campanie. Într-o cameră pe jumătate mobilată. Capul îmi aua ca un clopot, și când dusei mâna la ochi dădai de un cucui mai mare ca un ou. Un bandaj de hârtie muiat în oțet era așezat deacurmezișul frunții mele. La celalt capăt al camerei, omulețul cel cumplit ședea pe un scaun, cu pantalonul suflecat, iar tovarășul său îi freca genunchiul cu o alifie..

Acesta din urmă părea să fie foarte rău dispus, și nu mai isprăvea cu bombăneli.e, pe când tănărul ascuța, posac.

— În viața mea n'am mai văzut una ca asta, spunea el: e o lună de când mă prăpădesc cu firea ca să te antrenez și după ce te-am adus să fii în formă, te lași adus în halul ăsta de căre un străin, și la două zile înainte de matchul d-tale!

— Hai, hai, destul! spuse celalt furios. Ești un bun antreprenor, dar n'ai frâu la limbă.

— Da' cum îți închipui că ași putea tăcea când văd asemenea lucruri! Dacă genunchiul nu ți-e vindecăt, o să se spuie că te dai în lături, și de data viitoare ai să cauți mult și bine pe careva care să mai parieze pe d-ta.

— Că mă dau în lături? eu! mormăi celalt. Am câștigat nouăsprezece lupte, și niciun om nu s'a încumetat încă să-mi spuie în față că am refuzat lupta. Ce voiai să fac cu

individul acesta care voia să-mi ia hainele depe mine?

— Lasă! lasă! știai doar că poliția și gardienii erau la mai puțin de o millă de d-ta. N'aveai decât să i pui pe urmele lui și ți-ai fi regăsit îndată catrafusele.

— Bine! Știu că am greșit. Dar crezi că putem răbda ca un Franțuz, abia capabil să turtească cu pumnul un calup de unt, să-mi scoată hainele?

— Las'că nu prea valorează ele mare lucru! Știi că lord Aulton a pariat pe d-ta 5000 de livre? S'au pariat pe d-ta pentru miercuri nu mai puțin de cinzeci de mii de livre! Frumoasă sumă! pe care te prezinți s'o aperi cu un genuchi umflat!

— Putusem eu să mă aștept că nebunul o să se bată cu lovituri de picioare?

— Credeai poate că o se bată după regulile clubului de box? Crezi cumva că ei, în Franța, știu măcar ce înseamnă să te bați?

— Prieteni, spusei, așezându-mă în capul oaselor, nu înțeleg mare lucru din cuvintele dv, dar ați spus o prostie mare. În Franța știm să ne batem atât de bine, încât am făcut câte'o mică vizită aproape tuturor capitalelor Europei și ne gândim să ne înființăm curând și la Londra. Dar noi ne batem ca soldații nu ca ștengarii depe stradă. Imi dați o lovitură de pumn în obraz, răspund cu o lovitură de picior. E un joc de ștengari, a-ta. Dar dacă voiți să-mi dați o sabie, am să vă arăt cum ne batem noi de cealaltă parte a apei.

Mă priviră amândoi.

— Pe legea mea, domnule, sunt mulțumit

că nu ești mort. Erai într-o stare tare proastă când te-am adus încoace, spuse bătrânul.

— E totuși un vlăjgan strașnic, spuse celălalt frecându-și piciorul. Nu e vina mea, domnule, doar îți spuseseam că am să te tăbăcesc.

— Cel puțin, domnule, reușea bătrânul, ai ceva de care să te poți lăuda toată viața: de a fi căpătat asta dela cel mai mare boxer din Anglia.

— Sunt obișnuit cu loviturile, spusei, deschizându-mi tunică și arătându-le rănilor mele.

Apoi le arătai glesna mea și cicatricea dela ochi pe care mi-o făcuse sula guerillero-ului din Spania.

— E un soldat strașnic, spuse către antrenorul său tânărul.

— Ce șampion ași face din el în șase luni, de antrenament! răspunse bătrânul? Ar fi în stare să uimească lumea. Ce păcat să fii silit să-l retrimieți la închisoare!

Această din urmă vorbă nu-mi plăcu de fel. Imi încheiai dar haina rid cându-mă:

— Va cer permisiunea să-mi văd de drum spusei.

Imi pare rău, domnule, răspunse antrenorul. Imi vine greu să văd un om ca d-ta întorcându-se la închisoare, dar știi, afacerile sunt afaceri, și se dă o răsplată de două zeci de livre sterline. Gardienii au fost aici dimineață să te caute și-i aștept din nou curând.

Cuvintele acestea îmi înghețară inima.

— N'o să mă trădați! exclamă. Am să vă trimet dublul sumei, decum, voi fi pus iar piciorul în Franța. Vă jur pe onoarea mea de ofițer francez.

Dar ei se mulțumiră să clatine din cap. Pledai, implorai, le vorbii de ospitalitatea engleză, și de amicitia care trebuie să unească pe viteji. Dar ași fi putut grăi acelaș lucruri celor două măciuci de lemn care se aflau pe jos în fața mea.

— Afacerile sunt afaceri, repeta bătrânul antrenor. Și apoi, acum mai fac ca să-l pot prezenta pe șampion miercuri, dacă poliția îl înhăță pentrucă a favorizat evadarea unui prizonier de război?

Așadar, totul se sfârșise. Nu mai aveam nimic de sperat. Voi fi dus înapoi în închisoarea cea îngrozitoare ca un biet mieluşel uluit, scăpat din turmă. Dar nu! Auzisem destul ca să știu unde era punctul slab al celor doi bărbați. Făcui un salt, apucaii una din cele două măciuci și o învârtii deasupra capului șampionului.

— Întâmplă-se orice s'ar întâmpla! strigai. Am să vă aduc eu într'o formă frumoasă pentru miercuri!

Șampionul scoase o înjurătură și tocmai voi să se repeadă asupra mea, când celalt îl cuprinse în brațe și-l sili să se așeze la loc pe scaunul lui, strigând:

— Nu așa, tinere, nu merge așa atâta vreme cât voi fi eu aci! Hai, Francezule, șterge-o iute! Fugi, în vreme ce îl ții!

Sfatul era bun și alergai spre ușă; dar sosit acolo, inceptu să mi se învântească capul și fui silit să mă reazăm de perete ca să nu cad. Gândiți-vă în ce hal eram după o astfel de serie de aventuri: greutățile evadării mele, lunga mea goană zadar-nică în mijlocul furtunii, ziua ceea petrecută în bălăriile umede, cu nimic altceva în sto-

mac decât puțină pâine ca hrană; a doua mea goană prin noapte, hașca rănilor pe care le căpătaserăm încercând să iau hainele boxerului. Nu era deci de mirare că întrecusem limita celor ce puteam îndura. Făcusem tot ce era omenesc cu puțință și nu mi puteam nimic mai mult.

Un zgomot de cai venind în galop mă făcu să ridic capul și, la zece pași de mine, văzui pe guvernatorul închisorii din Dartmoor însuși, însoțit de șase călăreți.

— Vasăzică, colonel, spuse el cu un zâmbet, ne regăsim în sfârșit!

Când un viteaz a făcut tot ce i-a stat în puțință și a dat totuși greș, își arată buna educație prin chipul în care-și primește înfrângerea. Luai deci scrisoarea pe care o aveam în buzunar, și făcând un pas, o înmânai guvernatorului, cu toată grația de care eram în stare.

— Am avut nenorocirea, domnule, îi spusesei, să dețin fără de voia mea, o scrisoare care vă este adresată!

El mă privi cu o mutră uimită și făcu semn însoțitorilor săi să mă aresteze. Apoi rupse sigilul scrisorii.

— Trebuie să fie scrisoarea pe care a pierdut-o sir Charles Meredith, spuse el. Era în buzunarul mantalei lui. O aveți în mâinile dv. de două zile și n'ați luat cunoștință de conținutul ei?

Îl privii cu un aer care-l făcu să înțeleagă că întrebarea lui era nelalocul ei și nu era aceea pe care un gentleman își poate îngădui s'o adreseze altui gentleman.

Spre marea mea uimire, el izbucni de odată într'un hohot de râs.

— Colonele, îmi spuse el, încercând să se stăpânească, ne-ai dat și nouă și d-tale prea mult de furcă fără de nevoie. Dați-mi voie să vă citesc scrisoarea pe care o purtați la dv. de două zile,

Și iată ce auzii:

„La primirea prezentei scrisori, sunteți invitat să puneți în libertate pe colonelul Etienne Gérard, dela al 3-lea de huzari, care a fost schimbat cu colonelul Masson, dela artileria de gardă, internat în momentul de față la Verdun“.

Și se puse din nou pe râs: cei șase călăreți și cei doi boxeri, toți râdeau. În fața acestei veselii generale, nu-mi mai rămânea mie soldat cinstit, decât un lucru de făcut: să mă rezăm de perete și să râd și eu din toată inima ca și toți ceilalți. Și eu barem aveam și motive serioase ca să râd: în fața mea, revedeam scumpa mea Franță, și pe mama, și pe Impăratul și pe huzarii mei; înapoia mea, Dartmoor-ul și mâna grea a regelui englez.

MAREȘALUL BRIGANZILOR

Generalul Massena era un omuleț slab, ursuz, care pierduse un ochi într'un accident de vânătoare; dar când, cu ochiul care-i rămăsese, cerceta un câmp de bătălie, nimic nu-i scăpa. Ofițerii și oamenii nu-l prea iubeau căci era, precum știți, de-o sgârcenie exagerată. Cu toate astea când era vorba să se dea o bătălie, aveau pentru el cel mai mare respect și preferau să meargă în în foc cu el mai degrabă decât conduși de oricare altul, afară numai de Impăratul însuși. La urma urmei, dacă era adevărat că știa să-și păstreze lădița cu napoleoni, știa însă tot așa de bine să-și păstreze și pozițiile.

Când primii ordinul lui, mă dusei deci cu plăcere la cartierul său general. Te era plăcut în serviciul acestor vechi generali, era că știau să distingă un soldat bun când îl întâlneau în calea lor.

Massena ședea în cortul lui, singur, cu bărbia în mână, și cu sprâncenile încruntate ca și când i s'ar fi prezentat vreo listă de subscripție. Surâse totuși când mă văzu.

— Bună ziua, colonelul Gerard.

— Bună ziua, d-le mareșal.
 — Ce mai face al 3-lea de husari?
 — Șapte sute de oameni incomparabili,
 pe șapte sute de cai admirabili.
 — Și rănille d-tale... s'au vindecat?
 — Rănille mele nu se mai vindecă nici-
 odată, mareșale.
 — Dar dece?
 — Fiindcă vin mereu altele noi.
 — Haha! Și eu care te cruțam în vremea
 din urmă, pentrucă te știam rănit.
 — Ceeace m'a rănit cel mai mult ma-
 reșale.

— Ei, lasă, mângâie-te! Decând Englezii
 au venit de-au luat poziție îndărătul acestor
 blestemate linii dela Torres-Vedras, n'am
 prea avut mare lucru ce face. N'ai pierdut
 mult în vremea cât ai stat închis la Datmoor.
 Dar în curând va reîncepe dansul.

— Inaintăm ?

— Ba, o să batem în retragere.

Ciuda mi se citi pe față.

— Ce vrei! continuă Massena, cu un gest
 contrariat, când ești ținut în șah, trebuie să
 muți din loc pe rege... Hm! te-am chemat,
 colonele, ca să-ți spun că am să-ți încredin-
 țez o misiune particulară și foarte impor-
 tantă.

Mareșalul desfășură o hartă mare a celui
 ținut și o întinse pe masă.

— Uite-aici Santarem, zise el, arătând
 locul cu degetul. Și aci, la treizecișicinci de
 kilometri spre răsărit, iacă Almexal, renumit
 prin podgoriile sale și pentru marea sa stă-
 reție.

Făcui un semn din cap. Nu știam unde voia s'ajungă.

— Ai auzit vorbindu-se de mareșalul Millefleurs? mă întrebă Massena.

— Am servit sub toți mareșalii, dar unul cu numele acesta nu cunosc.

— E o poreclă pe care i-au dat-o soldații, urmă el. Dacă n'ai fi lipsit câteva luni, n'avem nevoie să-ți explic astă. E un Englez, și un bărbat cu maniere excelente. Tocmai pentru manierele astea distinse ale lui i s'a dat supranumele acesta. Te însărcinez să te duci să-l găsești pe Englezul acesta.

— Da, mareșale.

— Șt să-l spânzuri de primul copac ce-l vei întâlni.

— Da, mareșale.

Salutai și făcui stânga'nprejur; Massena mă rechemă.

— Stăi, colonele, spuse el; trebuie să știi în ce condiții ai de operat. Trebuie să-ți spui că acest mareșal Millefleurs, pe adevăratul lui nume Alexis Morgan, e un om de cea mai mare vitejie și foarte inventiv. Fusesse ofițer în Gărzile engleze, și a fost isgonit din armată pentru că a jucat necinstit în cărți. A izbutit să grupeze în jurul lui o trupă de dezertori engleji cu care s'a înfundat în munți ; au mai venit la el dezertori francezi și briganzi portughezi și a ajuns astfel în capul a cincisute de oameni. Cu banda asta, ticălosul a pus mâna pe abația (stăreția) Almeixal, a trimes pe călugări la mătăniile lor, a întărit mănăstirea și a îngrămădit acolo prăzile jăcmănite din tot ținutul.

— Atunci, trebuie spânzurat cât mai neîn-

târziat, zisei îndreptându-mă din nou către uşă.

— Un moment, strigă mareşalul zâmbind de nerăbdarea mea. Numai o vorbă încă Ai două însărcinări de îndeplinit: să pedepsească pe bandiţi, şi dacă e cu putinţă, să distrugă acest bârlog de briganzi, Ca dovadă a încrederii ce-o am în d-ta, nu-ţi las decât o jumătate de escadron ca să faci toate astea.

— Ei, nu zău! Mai că nu-mi vine să-mi cred urechilor. Eu care socoteam să iau cel puţin regimentul meu!

— Aş fi fost bucuros să-ţi dau un număr mai mare de oameni, dar îmi încep azi retragerea iar Wellington are o cavalerie aşa de numeroasă că fiecare combatant în plus pentru noi are importanţă. Mi-e cu neputinţă să-ţi las măcar unul mai mult. Vezi ce poţi face şi ajunge-mă la Abrantes nu mai târziu ca mâine seară.

Când mă găsii afară, sub caldul soare portughez, încrederea îmi reveni, şi-mi spusei că Crucea ce-o meritasem de atâta vreme, mă aştepta poate după Almeixal.

Pot să vă'ncredinţaţi că mi-am ales cei cincizeci de oameni pe sprânceană. Erau vechi soldaţi, unul şi unul, de prin războaiele din Germania Ca să-i încadrez luai pe Oudin şi Papilete doi din cei mai buni subofiţeri ai regimen ului. Când îi văzui înaintea mea în rânduri decâte patru, în uniforme sur-argintii şi bine înfipti în şele pe caii lor roibi cu ceoltare în piele de leopard, şi cu micile lor panaşe roşii, inima îmi tresăltă de de bucurie.

Trecurăm Tagul. La sud erau avantpostu-

rule engleze, și dincolo, fumul cenușiu care eșea din campamentul lui Wellington, fum des care părea a aduce la nările bieților noștri soldați ca un miros ispititor de oale bine garnisite.

Luând-o spre vest, ne depărtam de cele două armate, dar bandiții noștri și iscoadele engleze acopereau ținutul, și era nevoie să iau toate măsurile de prevedere, cu mica mea trupă. Toată ziua înaintarăm printre muncele pustii ale căror creste pietroase, cenușii și ferfenițate, se profilau trist pe orizont. Șuvoae ne tăiau calea și ne găsirăm în fața unui râu lat și adânc ce ne-ar fi oprit dacă nu-i recunoșteam vadul, după două grupe de case zidite față'n față pe cele două maluri opuse.

Ziua începea să scapete când ajunserăm într-o vale mărginită toată cu stejari uriași. Trebuie să ne fi aflat la câțiva kilometri de Almeixal; așa că socotii nimerit să rămân acoperit de pădure. Mergeam așadar printre trunchiurile groase, când unul din cercetași sosi în galop.

— Sunt englezi în vale, colonel, îmi rapoartă el.

— Cavalerie ori infanterie?

— Dragoni, colonel. Le-am văzut căștile lucind și am auzit nechezatul unui cal.

Opii oamenii în loc și înaintai singur să-mi dau seama. Nu încăpea îndoială. Un grup de cavalerie engleză era în marș în aceeași direcție ca noi. Cum străbăteau tocmai un mic luminiș, putui vedea toată trupa și judecai că trebuiau să fie cam de aceeași tărie cu noi, un semiescadron cel mult.

Dv. care ați auzit povestindu-se unele din aventurile mele, îmi veți face dreptate s'admițeți că a n calitatea asta să iau repede o hotărîre. Dar aci, trebuie să mărturisesc, șovăiam în privința deciziei de luat. Deoparte, șansa unei drăguțe mici încăerări cu englezii, pe dealta, misiunea mea la Almeixal, pentru care nici așa nu aveam prea mulți oameni, iar dacă mai pierdeam câțiva era limpede că nu puteam duce la bun capăt întreprinderea ce mi se încredinșase. Stam colo pe calul meu, cu bărbia în mână și făcându-mi aceste socoteli când un afurisit de englez dădu cu ochii de mine, mă arătă cu degetul, se desprinsе din ceată porni în galop și strigând, spre mine. Un semnal de goarnă și toată trupa lor se alinie pe două rânduri de câte douăzeci și cinci, în lumină, în cap cu ofițerul care galopase spre mine.

Dădui ordin și trupei mele să ia aceiaș formație și iată-ne huzari de-oparte, dragoni de cealaltă, cu două sute de metri de iarbă între noi. Arătau bine, călăreții ăștia, cu tunicile lor roșii, cu căștile lor sclipitoare, cu penelul lor mare alb și cu săbiile lungi; dar sunt sigur deasemenea că nu văzuseră nici ei în viața lor soldați mai frumoși decât cei cincizeci de husari ai mei. Cât despre curaj, oameni agiamii în chestie, cred totdeauna că soldații nației lor sunt mai viteji decât ai vrăjmașului. Dar când ai experiența pe care o am eu, pricepi că nu e mare deosebire și că, toate națiunile, deși n'or fi având aceiaș disciplină, sunt la fel de curajoase.

Deci, stam pe 'ncăerate, când deodată ofi-

terul englez își puse calul în galop și se îndreptă către mine, cu sabia ridicată, ca spre a mă deslădi. Pe legea mea, nu e pentru mine mai frumoasă priveliște pe lume decât un cavalerist frumos pe un cal frumos. Aș fi rămas așadar locului să-l privesc galopând cu grație, cu sabia la înălțimea umerilor calului, cu capul aruncat înapoi, cu penelul alb fluturând în vânt: un adevărat tablou al forței, curajului și tinereții, cu cerul violet al serii deasupra capului și cu trunchiurile de stejar drept fond. Dar nu era momentul de rămas inactiv. Chiar și vechiul meu *Rataplan* mă cunoștea „șă de bine că se avântă în galop fără măcar să-i fi dat frâu.

Sunt două lucruri, prieteni, pe care le uit cu greu: chipul unui foarte bun amic, și picioarele unui cal mândru. Când ajunserăm să ne'crucișăm, îmi ziceam: „Unde oare am mai văzut eu acest puternic piept murg și picioarele astea fine?“ Apoi, subit, îmi adu-ei aminte și ridicând ochii, recunoscui ghiciți pe cine?

— Bart! strigai.

Avea brațul cu sabia ridicată să lovească lăsând descoperit în fața vârfului săbiei mele trei sferturi din pieptul lui. Viteaz băiat dar boboc în ale crimei. Eu, dusei garda săbiei mele la înălțimea ochilor și salutai. El lăsă jos brațul și începu a se uita la mine cu niște ochi mari mirați.

— Ei, exclamă el, Gérard. N'ar spune cineva, văzându-ne cum ne întâmpinăm că venim aci la un rendez-vous? Și eu care mă pregăteam să am plăcerea unei mici

lupte. Nu mi-aş fi închipuit cât lumea că o să fii d-ta.

— Aşi fi fost foarte fericit să-ţi fi îndeplinit plăcerea, scumpul meu Bart, spusei, dar crede-mă zău, că nu pot întoarce sabia împotriva cuiva care mi-a salvat viaţa.

— Dai prea mare însemnătate unei bagatele.

— Maică-mea are cea mai vie dorinţă de a te îmbrăţişa, dacă vii vreodată în Gasconia...

— Lordul Wellington are de gând să se ducă acolo cu 60.000 de oameni.

— Atunci va scăpa viu măcar unul, care sper să fi d-ta, spusei râzând. Dar pune sabia'n teacă, prietene.

Caii noştri erau alături; prea onorabilul Mylord sir Russel Bart întinse mâna şi mă bătu pe coapsă.

— Eşti un băiat bun, Gerard, spuse el. Cât de rău îmi pare că nu te-ai născut de partea cea bună a Mânecei!

— Eu găsesc că sunt pe partea cea bună.

— Bietul băiat! spuse el cu un aer de compătimire care mă făcu să râd. Dar, continuă el, nu am fost trimeşi aci la o partidă de pic-nic, nici unul nici celalt.

— Ei atunci!

— Ei atunci! Să lăsăm băeţii noştri să se'ncingă puţin, prea îşi muşcă frâiele de nerăbdare, văd; asta ne-ar salva obrazul.

— Foarte bine, Bart. Ți-am văzut, dragonii din faţă, chipeşi flăcăi. Să-î vedem puţinţel acum şi din dos.

— Pun prinsoare că nu. Atunci înainte, la atac. Dacă vă răz bim, foarte bine. Dacă

ne răzbiți voi, norocul mareșalului Millefleurs.

— Mareșalul Millefleurs?

— Da, e numele unui ticălos care pradă ținutul. Dragonii mei și cu mine am fost trimiseși de lordul Wellington ca să-l spânzurăm.

— Drace! exclamai eu. Dar generalul Massena m'a însărcinat cu aceeași misiune pe mine cu huzarii mei.

El izbucnii în râs și ne băgarăm săbiile în teacă. Un sdrăngănit de oțel îndărătul nostru ne spuse că și oameni noștri făceau la fel.

— Suntem aliați atunci? zise el.

— Pe o zi.

— Să ne unim forțele.

— Nici vorbă.

Și astfel în loc să ne batem ne alăturarăm semi-escadranele și o pornirăm în două mici coloane, chipiile și căștile măsurându-se de sus până jos ca niște câini bătrâni care au învățat să-și respecte reciproc colții.

Bart și cu mine ne puserăm în fruntea lor, pălăvrind, pe când tropăiam alături, de aventurile noastre. El știa că luasem parte la douăsprezece campanii.

La capătul văii, drumul urca, spre a scobori din nou, șerpuind, spre o altă vale. Ne oprirăm pe culmea colinei; căci drept în fața noastră, cam la patru kilometri, era un oraș destul de întins iar pe flancul muntelui care-l domina se ridica o clădire enormă: abatia, cuibul bîndei pe care aveam misiunea s'o spulberăm. Abea acum ne dădurăm seama de greutatea sarcinei noastre;

locul era o adevărată fortăreață, și era vădit că nu cavalerie trebuia trimeasă ca s'o cucerească. Bart era necăjit. — Nu-i de noi, zise el.

— Curaj, îi spusei. Piré n'a luat Leipzigul cu cinezeci de huzari?

— Hei, dacă avea dragoni, zise Bart râzând, lua Berlinul. Dar d-ta ești cel mai mare în grad, precia comanda.

— Bine, răspunsci. Ne trebuie mai întâi informații.

La marginea șoselei era o casă dată cu var; trebuia să fie unul din hanurile acelea unde se opresc conducătorii de catâri, foarte multe prin ținut. Un felinar și un șomoioș de paie atârna deasupra ușii, și la lumina felinarului văzurăm doi oameni, unul într'o rasă cafenie de călugăr capușin, celalt purtând un șorț de hangiu.

Nu știu ce discutau cu atâta însuflețire că nu prinseră de veste de prezența noastră decât când furăm lângă ei. Hangiul vru s'o rupă de fugă, dar unul din Englezi îl înhăță de păr și-l ținu vârtos.

— Pentru Dumnezeu, lăsați-mă urla el. Casa mi-a fost prădată de Francezi și de Englezi, briganzii m'au pus cu tălpile la foc, jur pe Madona că nu am nici bani nici provizii în hanul meu, și bunul părinte stariț de față poate da mărturie.

— E adevărat, domnule spuse capușinul într'o excelentă franțuzească. Bietul om e una din numeroasele victime ale acestor războaie crude, deși pierderile lui sunt puțin lucru în comparație cu ale mele. ați-i drumul, adăugă el în englezește adresându-se

dragonului, e prea slab ca să fugă chiar de-ar vrea.

Călugărul era un om chipeș spătos, cu o magnifică barba neagră și cu niște ochi de vultur; era așa de înalt că gluga lui ajungea la înălțimea urechilor lui Rataplan al meu. Avea înfățișarea unui om care a suferit mult; dar totuși cu un aer regal, iar despre cultura lui avurăm o idee când îl auzirăm vorbind fiecăruia din noi în limba noastră, cu atâta ușurință ca și cum ar fi fost limba lui maternă.

— N'ai ce te te ne, spusei hangiiului care tremura. Cât despre dv., sfinte părinte, sunteți în măsură dacă nu mă'nșel, să ne dați lămuririle de care avem nevoie.

— Tot ce am e în serviciul dv., fiule. Dar, adăogă el zâmbind trist, am îmbucac așa de puțin de câteva zile, că sunt silit să vă cer o coajă de pâine, dacă vreți să am putere să vă răspund la întrebări.

Aveam la noi merinde pe două zile și-i putui da ceva de mâncare. Te mirai văzând cu ce lăcmie se aruncase asupra bucății de pastramă de capră ce-i oferisem.

— Timpul trece, zisei. Avem nevoie de părerea d-tale asupra punctelor slabe ale abatiei de colo, și a obiceiurilor tâlharilor care o ocupă.

El îngână câteva cuvinte pe care le luai drept latinești, ridicând ochii către cer și împreunându-și mâinele :

— Rugăciunile celui drept sunt ascultate de Cel-prea-Puternic, spuse el, măcar că nu îndrăzneam să sper că ajutorul va veniașa de curând. Aveți în fața dv. pe nenorocitul abate al Almeixal-ului, aruncat afară din

locul meu sfânt de lepădăturile acelea armate și de șeful lor eretic. Oh! când mă gândesc ce-am pierdut! exclamă el cu o voce frântă în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Curaj, domnule, spuse Bart. Pun ră-mășag pe cât vrei că o să reintri mâine în stareția d-tale.

— Nu la mine mă gândesc, urmă el, nici măcar la sărmana mea turmă risipită, ci la sfintele moaște și odoare care au încăput în mâinile acestor păgâni.

— Arată-ne, părinte, repede în ce chip am putea pătrunde în cetățuia asta, spuse Bart, și le veți regăsi curând.

În câteva cuvinte călugărul ne dete deslușirile ce i le ceream. Dar tot ce ne spuse nu ne slujea decât să ne arate greutatea întreprinderii noastre. Zidurile abației aveau patruzeci de picioare înălțime, ferestrele erau baricadate și toată clădirea pătrunsă de creștături pentru puști. Banda era supusă la o aspră disciplină militară, iar sentinelele erau prea numeroase ca să putem spera să izbutim prin surprindere. Eu ridicai capul iar Bart începu să șuere printre dinți.

— Trebuie totuși încercat, zise el; fie ce-o fi.

Oamenii descălecaseră și pregăteau ciorba după ce îngrijiseră de cai. Intrați în han cu Bart și cu preotul ca să discutăm mai în liniște planurile noastre.

— Nu pare probabil, spusei, ca bandiții să fie informați de sosirea noastră. N'am zărit iscoade pe drum. Iată ce vă propun: ne vom ascunde într'o pădure învecinată și,

când au să deschidă ei porțile, dăm năvală și-i luăm prin surprindere.

Bart găsi că asta era tot ce puteam face mai nimerit, dar capușinul ne făcu să vedem că planul nu putea fi adus la îndeplinire.

— Înspre partea orașului, nu-i un locșor, la o milă dela abație, unde ați putea ascunde un om, spuse el. Cât despre oamenii din oraș, nu te poți încrede în ei. Și apoi și cei de sus, fac pază strașnică.

— Nu văd alt mijloc, spuse eu.

— Eu, fiilor, sunt un om al păcii, spuse starețul, dar cred să vă pot da un sfat. Iată ce ași face cu în locul dv. Trebuie să știți că bande de dezertori francezi și englezi le vin zilnic, cu armele lor cu tot. Ce v'ar împiedeca, pe dv. și oamenii dv., să vă dați drept o asemenea ceată de dezertori și să pătrundeți astfel în abație?

Fui uimit de simplitatea planului și îmbrățișai pe bunul capușin. Totuși Bart avea obiecțiuni de făcut.

— Foarte bine, zise el, dar dacă bandiții ceia sunt așa de vic eni cum spui d-ta, nu e defel probabil că vor primi așa cu una cu două o sută de oameni înarmați. Din câte știu eu despre d. Morgan sau mareșalul Mil-lefleurs, vreau să-i fac onoarea să-l cred om cu ceva mai mult bun simț.

— Ei bine, atunci, zisei eu, să-i trimetem numai cincizeci și aceștia au să deschidă porțile celorlalți cincizeci, în zori.

— N'am să vă 'ntrăb decât un lucru, zise călugărul. Dacă puneți mâna pe mareșalul Millefleurs, pe câinele ăsta de brigand, ce-o să-i faceți?

— Il spânzurăm, răspunsei.

— E o moarte prea blândă, spuse el, cu o căutătură plină de setea răzbunării. Dacă l-aș avea eu în mâinele mele... Uf! dar un slujitor al Domnului nu se cade să aibă asemenea gânduri.

Se lovi peste frunte ca un om căruia necazurile i-au turburat mințile, și ieși fuga din odaie.

Rămânea de stabilit cui să-i revină onoarea de-a intra cel dintâi în abație.

Bietul Bart se rugă atât de mult, că la urma urmei mă învoii, cu toată părerea de rău, să-i fac lui acest mare hatâr. Pecetluirăm învoiala cu o strângere de mână, când auzirăm deodată un asemenea tărăboi cu răcnete și înjurături, că ne năpustirăm afară cu săbiile trase, încredințați că sunt briganzii.

Ajunși afară, văzurăm, la lumina felinarului de peste ușă, vreo douăzeci de husari și cam tot atâția dragoni rostogolidu-se pe jos într'un vălmășag de uniforme roșii și albastre, și cărându-și la pumni. Ne aruncară în mijlocul încăcerării, trăgând pe asta de guler, pe celălalt de cisme, până răușirăm în sfârșit să-i despărțim. Li s'îlirăm să stea locului unii în fața altora, huzari și dragoni, gâfâind și mânjiți de sânge. Bietul capușin sta în ușă, în rasa lui lungă cafenie, frângându-și mâinele și chemând într'ajutor toți îngerii din cer.

Căci, după cum aflai, el fusese fără voia lui pricina acestui tapaj imens căci, fără a bănuî efectul ce asemenea vorbe putea avea asupra unor soldați, spusese unui sergent

englez că, e păcat că escadronul lui n'are înfățișarea așa măreață ca acel francez. Nu sfârșise bine vorba că un dragon și răsunase cu un pumn pe huzarul ce se nimerise lângă el, și cât ai clipi, se năpustiră unii asupra altora ca o bandă de tigri. Avurăm grija, după această întâmplare, să-i ținem mai departe unii de alții.

Planul nostru era bine stabilit, și socotirăm că e mai bine să-l punem în executare cât mai neîntârziat. Bart pornii cu dragonii lui, după ce avusese grijă să-și scoată galoanele și epoleții, așa ca să pară un simplu soldat. Explică oamenilor lui ce li se cerea să facă; scoaseră un chiot de bucurie răsu-cind săbilele de -asupra capetelor, cum ar fi făcut desigur și ai mei. Iși descheiară tunicile, își mânjiră cu noroi tecile săbiilor, căștile și harnașamentele, în așa fel ca să-și joace bine rolul de dezertori fără de rânduială și disciplină. A doua zi dimineața, la ceasurile șase, trebuiau să pună stăpânire pe poarta principală, în timp ce eu aveam să sosesc cu huzarii mei ca să-i susțin. Sergeniul meu Papilete, cu doi oameni, urmă pe englezi pe departe și reveni, după o jumătate oră, să mă informeze că după oarecare schimb de vorbe au fost admiși în abație.

Pân'aci totul mersese bine. Noaptea era întunecoasă și cădea o burniță fină, ceeace ne venea într'ajutor, căci puteam mai cu greu fi descoperiți.

Rânduii santinele la două sute de metri în jurul hanului pentru a preîntâmpina orice

surprize și ca să împiedic vreun țăran să se ducă să vestească la abație prezența noastră. Dupăce mă'ncredințai că totul e în regulă, mă aruncai pe patul pe care hangiul mi-l arătase și căzui într'un somn greu.

Ați auzit fără'ndoială pomenindu-se numele meu ca acela al unui bun soldat. Adevărul și modestia mă silesc să spun că nu merit cu totul acest titlul măgulitor. Unele calități îmi lipse-c, puțin lucru fără'ndoială, dar care în anumite împrejurări, pot trage grozav în cum,ănă. Nu vorbesc de vitejie, în'r'asta colonelul Gérard nu cedează pasul nimănui din marea armată a Împăratu ui, dar e vorba de alte calități care sunt absolut necesare unui soldat, și una din cele principale e să aibă somnul ușor. Ei, eu, încă de copil, eram tare greu de trezit, și tocmai asta pricinuii nenorocirea mea în noaptea asta.

Să fi fost pela două din noapte când avui deodată senzația că mă înecam. Încercai să strig, dar mi fu cu neputință. Cercai să mă ridic: nu-mi puteam bălăbăni pi ioarele în aer ca un cal împiedicat. Eram legat la glezne, la genunchi și la mâini. Nu-mi puteam mișca decât ochii, și pe cine credeți că văd la picioarele patului meu, în lumina lămpii? Pe abate și pe hangiu.

Chipul palid al acestui din urmă îmi păruse, ascară, că nu exprima decât tâmpenie și spaimă. În momentul acesta, din contra, pe fiecare din trăsăturile lui se zugrăvea brutalitate și cruzime. N'am văzut

niciodată un ticălos cu un aer mai teribil. Ținea în mână un cuțit lung catalan. Cât despre capușin, era tot atât de politicos și de demn ca totdeauna. Își scosese gluga, și sub rasa descheiată, văzui o tunică de ofițer englez. Când ochii ni se întâlniră, el se sprijini în lemnul patului și se porni pe un râs, că începu să trosnească patul.

— Iartă-mi izbucnirea asta de veselie, d-le colonel, spuse el între hohote. Dar aerul d-tale de uluială când ai priceput însfârșit situația, era prea detot amuzat. Nu mă'n-doesc că ei fi un excelent soldat, dar cred, în ce privește spiritul nu ești croit să te măsoari cu mareșalul Millefleurs, cum le place prietenilor să-mi zică. Intr'adevăr, lăsând la o parte pe bobocelul de compatriot al meu, locotenentul de dragoni, n'am întâlnit niciodată pe cineva mai puțin ni-merit pentru misiunea ce ți s'a dat în seamă.

Va închipuiți lesne sentimentele mele precum și mut'a ce o facem ascultând vorbele astea obraznice, rostite pe tonul politicos și de-o dulceagă amabilitate care-i atrăsese banditului acestuia supranumele. Nu putui răspunde, dar trebuiră să clocotească în ochii mei amenințarea, căci cel care jucase pe hangiul șopti câteva cuvinte la urechea tovarășului său:

—Nu, nu, dragul meu Chenier, îi răspunse acesta, are ne pus mai mare preț dacă-l avem în mână viu. A prop s, co onele știi că e un noroc pentru d-ta că ai somnul cam greu, căci prietenul acesta al meu e cam iute la mână și ți-ar fi tăiat beregata dacă

**te trezeai și vroiai să dai alarmă. Îți recomand
și acum să nu-l superi. Sergentul Chenier,
mainainte vreme în al 7-lea de infanterie
ușoară al armatei imperiale, un personaj cu
mult mai primejdios decât căpitanul Alexis
Morgan din Gărzile călări ale Majestății
Sale Britanice.**

Chenier rânji, voia chipurile să zâmbească,
și-mi arată cuțitul, în timp ce eu încercam
să exprim din ochi sila ce simțeam văzând
cum un soldat al Impăratului a căzut așa
de prostește ca mine într'o cursă.

— Te va interesa poate să afli, spuse
mareșalul cu vocea aceea dulce și suavă a
lui, că cele două expediții ale d-voastră au
fost urmărite din chiar clipa când ați pără-
sīt fiecare tabăra lui. Pregătiserăm totul
ca să vă primim la abație, deși speram să
punem mâna pe escadronul întreg, și nu
numai pe o jumătate. Când porțile s'au în-
chis îndărătul lor, mosafirii noștri se găsiră
într'o drăguță curtică, medievală, fără
ieșire cu putință, și stăpânită de vreo sută
de ferestruici garnisite cu puști. Au de ales
între pieirea până la unu sub salvele puști-
lor și între predare. Dar nu sunt sigur dacă
amicii d-tale vor fi destul de înțelepți să
prefere această din urmă soluție. Și fiindcă
te'ngrijorează firește această afacere, ne-am
gândit că ai fi bucuros să vii cu noi și să

vezi singur 'ce e. Nu cred că exagerez mult făgăduindu-ți că ai să găsești pe tânărul d tale amic cu o mutră tot atât de plouată ca a d-tale.

Cei doi bandiți începură a-și vorbi pe șoptite, discutând pe cât puteam pricepe, de a ocoli sentinele înșirate de mine.

— Mă duc să mă'ncredințez că drumul este liber de cealaltă parte a șurei, spuse însfârșit mareșalul. D-ta, dragă Chenier, rămâi aici, și dacă prizonierul nu vrea să fie cuminte, eu mă spăl pe mâini ca Pilat.

Rămaserăm deci singuri, trădătorul și cu mine; el, șezând la picioarele mele pe marginea patului și ascuțindu-și cuțitul de pingeaua cizmei, la lumina singurei lămpi fumegoase. Cât despre mine, mă'ntreb încă și azi când mă gândesc, cum u'am înebunit de-atatea muștrări ce-mi făceam în sinea mea, pecând zăceau lungit în pat neînstare de o mișcare, chinuit de ideia că cei cincizeci de bravi huzari ai mei erau atât de aproape de mine fără ca să le pot da de veste de jalnicul hal în care mă găseam. |

Incercai pe nesimțite dacă nu pot slăbi legătura dela pumni, apoi cea dela glezne, dar cel care mă legase se dovedi că-și cunoștea meseria. Incercai apoi să fac să-mi alunece călușul dela gură dar banditul saltă cuțitul cu un grohăit atât de amenințător că trebui

m'astâmpăr. Stăteam acolo buștean, prindu-i ceafa de taur și mă'ntrebam de-oai avea vreodată norocul să-i petrec de tot un nod de frânghie, când auzii niște pași pe scară. Ce veste avea să aducă brigandul? Dinspre partea mea, mi-era tot negru, și-mi îndreptai spre ușă privirea încercată cu tot disprețul ce-l puteam grămădi în ochi. Deodată o mare nădăjde îmi străluciră mintea:

Vă spuseli că aveam de felul meu somnul foarte greu. Așa că luam totdeauna măsura de precauție să pui să mă trezească vreunul din oamenii mei. Sergentul Papilete trebuia să vie să mă tragă din pat devreme de tot de-o fi el?...

Dar apoi, o neliniște grozavă mă cuprinsese: încă era Papilete i-aș auzi zdrăngănuindu-i peștele. Și deodată fui convins că era totuși el. Avea să intre dezarmat, fără bănuială. Fierosul tâlhar care mă păzea, îl va doborî, cât ai clipi, cu pumnalul. Vruî să strig; călușul mă împiedică.

Toate gândurile astea care le înșirui cu mine unul câte unul, mi se perindară însă prin creier cu iuțeala ultimelor gânduri ale unui om amenințat de moarte.

Paznicul meu, în vremea asta, era prea ocupat în visurile lui crunte ca să ia aminte la sgomotul de pe scară. Ochiul lui

Încărcați de cruzime nu mă slăbeau. Fără doar și poate se bucura dinainte de moarte: rușinoasă ce avea să'ncheie strălucita carieră a lui Etienne Gerard, cel mai brav soldat al împăratului.

Ușa se deschise încetișor. Oh! prieteni închipuiți-vă ce simții, când, în loc de figura batjocoritoare a capușinului, văzu: mustățile enorme și dolmenul cenușiu a dragului meu Papilete. Ținea teaca sabiei în mâna stângă, ceea ce explica de ce nu-i auzisem sgomotul adineaori. A! vă rog să credeți că lama nu-i rămase mult timp în teacă.

Soldații francezi din epoca aceea văzuseră prea multe ca să fie apucați prin surprindere. Papilete abia mă zărise, că pricepu îndată cum stătea lucrurile.

— Mii de mii de draci! exclamă el și trase sabia.

Chenier, care se'ntorsese, înțelese numai: decât că numai o luptă? corp la corp putea să-i lase vreo șansă să scape de arma asta atât de teribilă în mâinile unui huzar. Se tupilă ca un tigru și, cu cuțitul ridicat, sări asupra potrivnicului său. Manevra asta surprinse pe sergent a cărui sabie ținută prea sus, trecu peste umărul banditului. Dar și Papilete sărise departe și cuțitul nu sfâșie decât dolmenul lui cenușiu. Căpătase dis-

înfa și văzui că de data asta lovitura lui
a intra în plin. Atunci, Chenier, pricepând
îi era pierdut, avu o idee drăcească. În-
ercând brusc spatele teribilei arme, se
runcă asupra mea să-mi implânte cuțitul
înă'n prăsea. Dar isbutisem să m'arunc
ps din pat, în partea opusă, și lama îmi
junecă numai pe lângă coaste înainte de
se înfunda în saltea.

Peste o clipă, auzii zgomotul surd al unui
corp răbufnind pe podea și în acelaș timp
aproape, un alt lucru mai ușor dar mai tare
lăzând rostogolindu-se sub pat. Nu vreau să
mă îngrozesc și să vă spun ce era. Destul
mă știți că Papilete avea o mână puternică
și dibace ca de gealat și că sabia lui era
greă și tăioasă ca un brici. Ea îmi lăsă dăre
le sânger la mâini și la picioare când Papi-
lete îmi tăie cu ea legăturile.

Cum fui liber, întâia mea mișcare fu să
îmbrățișez pe sergent; apoi cerui știri des-
pre oamenii mei. Nu-l văzuseră pe falsul
abate. Trebuia să stabilesc un cordon și să
împiedic fuga brigandului. Îi dădui la iușcală
sergentului ordinele mele, când auzirăm un
pas domol și măsurat pe scară.

Papilete pricepu numai decât ce avea de
făcut.

— Caută să nu-i faci cine știe ce rău! îi
spusei în șoaptă, împingându-l în umbră pe

după ușa, pecând cu mână lipii de perete din cealaltă parte a ușii.

Pașii urca mereu; ușa se deschise și omul cu rasa castanie nu trecuse bine pragul că ne aruncară peste el ca doi lupi pe un cerb. Ne rostogolirăm pe podea tustrei; se șabătea ca un tigru și cu atâta putere, că mai să credem o clipă că ne va scăpa. De trei ori sări pe picioare, de trei ori îl doborârăm la pământ până ce în sfârșit Papilete îl făcu să-i simtă bine vârful săbiei. Avu atunci destul bun simț să vadă că nu mai avea nimic de câștigat, și stătu potolit în timp ce eu îl legam fedeleș cu aceleași frânghii pe care le simțisem eu în carne.

— Norocul ajută totdeauna pe nerozi, spuse el obraznic. Și e bine, că altfel deșteptii prea s'ar culca pe o ureche și s'ar prosti. Pecăt vād l-ați scurtat cu un cap pe bietul Chénier. Nu-i prea mare pagubă. Cap prea zărnatic și miroase groaznic a usturoi. Aveți amabilitatea să mă lungiți pe pat? Podelele hanurilor astea portugheze nu prea sunt un pat cuviincios pentru cineva care are slăbiciunea curățeniei.

Nu mă putui împiedica să nu admir sângele rece al acestui om. Trimesei pe Papilete să aducă un huzar de strajă în timp ce eu rămăsesem lângă prizonier, cu sabia în mână și fără a-l slăbi din ochi.

— Sper, zise el, că oamenii d-tale mă vor trata cum se cuvine.

— Vei fi tratat cum meriți, poți fi sigur.

— Legăturile imi taie'n carne. Pot să te rog să le mai slăbești numai un pic strânsoarea?

— Prea delot puțin deștept mă ții, îi răspunsei, amintindu-i vorbele lui de mai nainte.

Il pusei să-i scoată rasa și așezai o gardă bună lângă el. Apoi, cum se crăpă de ziuă, cumpănii ce aveam acum de făcut. Sărmanul Bart și tovarășii lui căzuseră victime ale planului drăcesc care ar fi putut aduce prinderea tuturor forțelor noastre, dacă am fi urmat sfaturile vicleanului mareșal. Trebuiau scoși din capcană dacă se putea. Cât despre abație trebuia să-mi mut gândul s'o mai cuceresc, căci acolo, briganzii așteptau pregătiți. Totul depindea acum de prețul ce puneau ei pe șeful lor. Era ultima mea carte și iată cu ce dibăcie și cu ce îndrăzneală o jucai.

Abia se luminase de ziuă, când trompetul meu sună adunarea, și o pornirăm înspre câmp. Prizonierul meu fu așezat pe un cal în centrul trupei. La o bătaie de pușcă de poarta principală a abației se află un copac mare; acolo ne oprirăm. Dacă bandiții deschideau poarta ca să ne atace, îi primeam cu salve de puști; dar, așa cum mă

așteptam, ei rămaseră în defensivă, îngrămădindu-se pe ziduri și copleșindu-ne cu injurături și batjocuri. Câțiva traseră câteva focuri, dar văzând că suntem dincolo de bătaia lor, încetară să-și mai strice pulberea. Era o priveliște ciudată amestecul acela de uniforme franceze, engleze, portugheze, de cavaleriști, fantășini, artileriști, fiecare răcnind în limba lui și arătându-ne pumnul.

Dar strigătele încetară când deschiserăm rândurile noastre și-i lăsarăm să vadă pe cine aveam în mijlocul nostru. Fu un moment de tăcere, urmat îndată de un urlet de mânie și de durere. Vedeam pe unii tropăind de furie pe zid. Trebuie să fi fost un om ciudat acest Millefleurs ca să fi știut să-și câștige dragostea unei asemenea bande de briganzi.

Adusesem o frânghie pe care o prinserăm de un crăcan al copacului.

— Dați-mi voe, domnulu, să vă deschei gulerul, spuse Papilete, cu o politeță plină de luare în răs.

— Da, dacă ai mâinele curate, răspunse prizonierul.

Răspunsul făcu să râdă pe oamenii noștri.

Un nou urlet porni de pe zid; apoi se făcu o tăcere adâncă, atânci când petrecurăm lațul în jurul gâtului mareșalului Millefleurs.

Un semnal de trâmbiță răsună și porțile

se deschisră lăsând să treacă trei soli care veneau fuga în direcția noastră, fluturând niște batiste albe.

A! cum tresăltă inima mea la vederea lor. Și totuși nu făcui un pas în întâmpinarea lor. Răspunsul poruncind trompetului să desfășoare o altă batistă albă, și trimișii înaintară către noi. Mareșalul, tot legat și cu frânghia de gât, se ținea drept pe cal, cu o jumătate de zâmbet pe buze, ca un om care, cam plictisit, încearcă de politeță să-și ascundă plictisul. Dacă m'aș fi aflat în locul lui, nu aș fi dorit să am o altitudine mai bună, și asta însemnează să spun mult.

Solii salutară toți trei și unul din ei, un Francez, luă cuvântul.

— Avem treizeci și șapte de dragoni englezi în mâinile noastre, spuse el. Jurăm solemn că vor fi spânzurați toți de zidul abației, cinci minute după moartea șefului nostru.

— Treizeci și șapte? spusei eu. Aveți cincizeci și unu...

— Patrusprezece îndărătnici au trebuit să fie uciși.

— Și ofițerul?

— Nu a voit să se predea. Nu e vina noastră. Le-am fi lăsat viața dacă am fi putut.

Sărmanul Bart! Nu-l întâlnisem decât de două ori, și cu toate acestea a știut să-mi câștige inima. Am păstrat totdeauna oarecare stimă pentru englezi, de dragul acestui prieten. Nici când n'am cunoscut om mai vi-teaz, dar care să știe să ție mai prost o sa-bie în mână.

Nici vorbă că nu am primit așa cu una cu două cuvântul acestor tâlhari. Am deta-șat pe Papilete să însoțească pe unul din ei la abație, și a venit înapoi adevărindu-mi ceea ce spusese.

— Veți lăsa să iasă cei treizeci și șapte de dragoni dacă liberăm pe șeful vostru?

— Vă vom înapoia zece din prizonieri.

— Trageți frânghia! comandai.

— Douăzeci! strigă solul francez.

— Destulă vorbă! Trăgeți frânghia.

— Pe toți, strigă trimisul, când văzu frânghia înțepenindu-se la gâtul mareșalului.

Vedeau că eu nu eram omul să glumesc.

— Cu caii și armele lor? adăogai.

— Nu are să lipsească niciun cal, nici o sabie, nici un frâu.

Mareșalul mereu, drept pe cal, cu aerul tot așa de mândru ca și când ar fi avut gâtul liber, părea a nu se interesa cătuși de puțin de aceste târgueli.

— Bine, spuse însfârșit solul, veți căpăta înapoi dragonii dv. cu caii, harnașamentele

și armele. Redați-ne șeful. Prețuește el singur mai mult decât tot regimentul de cavalerie pe care-l comandați.

Sării ars. Dar îmi stăpânii mânia.

— Bine, bine, spusei, hai dați drumul dragonilor, ca să plecăm.

Aceștia fură aduși într'adevăr cu caii și cu armele, iar lațul fu scos depe gâtul mareșalului.

— La revedere, scumpe d-le colonel, spuse el. Mă tem că raportul ce vei avea să-l dai lui Massena nu va fi prea satisfăcător; dar am motive să cred că în momentul acesta are griji și ocupații peste cap ca să-i mai dea vreo atenție. Trebuie să mărturisesc că te-ai descurcat din impasul greu în care te aflai, mult mai bine decât ași fi crezut despre d-ta. Pot face vreun lucru pentru d-ta înainte de pleci ?

— Un singur lucru.

— Care ?

— Să faci acelui tânăr ofițer și oamenilor lui o înmormântare cum se cuvine.

— Îți dau cuvântul meu că se va face.

— Și încă ceva.

— Să-mi dăruiești cinci minute, colea, cu un cal între pulpe și cu o sabie în mâini. noi doi între noi.

— Ha-ha-ha! Ași fi silit, sau să pun capăt carierei d-tale plină de atâtea făgăduinți.

sau să spun rămas bun pe veci voinicilor mei pe care-i comand. Ar însemna să mă arăt față de ei de-o nerecunoștință neagră. Nu, colonel, nu te aștepta la așa ceva din parte-mi.

Înțelesei că Millefleurs acesta era prea bine informat de toate ca să nu știe ce putea însemna o sabie în mâinele lui Etienne Gerard.

Îmi adunai deci călăreții și pornirăm în marș.

— La revedere, îți promit! îi strigai amenințându-l din urmă cu sabia. Rândul următor n'ai să-mi mai scapi așa ușor.

— La revedere, îmi răspunse el. Când te vei fi săturat de Împărat poți găsi totdeauna un grad de ofițer în serviciul mareșalului Millefleurs.

Cum ne-am mai întâlnit și pe care din doi l-a costat pielea, voi povesti altădată.

O serie de răpiri de fete din lumea bună alarmează Londra. Cine sunt îndrăzneții Kidnappers? Ce scopuri misterioase urmăresc?...

Veți urmări cu respirația tăiată peripețiile formidabilei lupte de curaj și genială agerime deslănțuită de un cavaleresc și eroic detectiv amator contra misterului și crimei.

N O U!

A APĂRUT

AVENTURA

ROMANE DE ACTIUNE SI PASIUNE

JEAN VOUSSAC

CĂPITANUL URAGAN

În Marea de Mărgean. Prizoniera. Măcel și incendiu. Căpitanul, Uragan pretutindeni. În insula Leproșilor. Banditul Darton jubilează. Papagalul albastru. La Cucarracha, La Cucarrachal Răfuiala, etc.

Cereți volumele apărute

in **AVENTURA**
colecția 77

CIUMA STACOJIE

de Jack London

PRIZONIERII SUBMARINULUI U-35

de Paul Dancray

MASCA DE ARGINT

de Max Dazargues

PRINȚESA TARAKANOVA

de A. Lang

FUGARA

de J. Chambon

ULTIMUL VOLUM:

AVENTURA
ROMANUL TĂLĂCUȘULUI

SEICUL
FANTOMA

Logodnica Locotenentului. — In puferea Demonului Pustiei!

Imprimeriile „Adevărul” & A. București